

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

III. An, quove sensu verum sit proloquium illud: Facienti, quod in se est,
Deus non denegat gratiam?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94285](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94285)

destinationis negotio ex potestate dominantis, potius quam ex regentis & gubernantis iure & aequitate se gere- re videatur: ex ignorantia viri acceptionis personarum, & materia, quam essentialiter supponit, & in qua so- lum veritari potest omnino ortum est: cuiusmodi enim vi- tium materiam iustitiæ, siue commutativæ, siue distribu- tivæ concernit; cuiusmodi gratiæ, & beneficii dona mi- nime sunt, in qua auxilium primum ad bene operandum est constitutum: quare iure quidem supremi sui domi- nij in bonis suis beneficiis largiendis, in prædestina- tione videtur Deus, non autem ex potestate contra passiv- que dominantis.

QVÆSTIO III.

An, quorū sensu verum sit prolo- quium illud: Facienti, quod in se est, Deus non denegat gra- tiam?

¶ Et propositio adeo recepta est à Catholicis Theologis, ut aliquo vero sensu negari non pos- sit: quoniam vero sensum Pelagianum, si de gratia pro- pter singulis occasionibus & operibus & Semipelagianum, si de gratia prima auxiliante, & pro opere primo superna- turali intelligatur, facile capit, oportet sensus eius varia- rios à Theologis datos proponere levisimè, & examina- re, ut qui minus caute à Catholicis Theologis admitti- ti Pelagianismum, aut Semipelagianismum, vel incurru- nt, vel concernunt: à Catholicis deinceps Theologis ca- veantur, vique appareat deum Catholicus, sanæque mentis profusus, fidei sensus, quo ea propositio possit, de- beatque in Theologia Catholica admitti: quamvis au- tem questio hæc ad controversias de gratia spectare vi- deatur, æque tamen ad præsentem disputationem de causa prædestinationis spectat sciri de præcedente dice- bimus: siquidem tantum est hoc disquirere ex parte nostri de prima gratia ad opus primum supernaturale, qua prædestinationis ordo, & dispositio inchoatur, vel de gratiis sanctis, quibus tota eius dispositio, & ordo con- stituitur, atque de causâ prædestinationis totius, vel eius initij disputare.

CERTAMEN I.

De eius proloquij sensu Scholastico- rum ex nature viribus sententia explorantur.

¶ Hinc sensum adeo videtur expressisse S. Thom. va- rios, multisque in locis, ut aliquandiu in eo fuisse nec ab eius discipulis negetur, ut constat ex 2. senten- tiarum d. 5. q. 1. a. 1. d. 28. q. vn. art. 4. corp. sub med. vbi pro- bat: Quia, sicut homo se habet in potentia naturali ad gratiam, ita actus virtutum moralium se habent, ut dis- positiones naturales ad ipsam: unde non exigitur lumen gratia præcedens, & inferiusculæ: Et ideo aliis consen- tiendo dicimus, quod ad gratiam gratiam facientem ha- bendam ex solo libero arbitrio se homo potest preparare: faciendo enim quod in se est gratiam à Deo consequetur, & ad 3. lumen interius gratia ad id non requirit, exem- plo conuersionis Pauli, quæ exterius circumfulgente lu- mine, non autem interiori facta dicitur: quod extrinse- cum lumen, & occasiones ac incitamenta extrinseca Dei providentia disposita, nec conuertendi arbitrio subiecta, tamen in eius salutem ordinata Dei gratiam appellauit.

rat, sine qua se homo ad gratiam internam nequit præ- parare, & ad 4. per id quod in naturali ratione est posse, quamvis etiam barbarum se preparare ad gratiam haben- dam à Deo, & fidem, & alias virtutes: quam præparatio- nem, si præstet Deus prælo aderit gratia, & necessarius ad salutem consequendam ait de verit. q. 1. a. 1. d. 11. ad 1. Si ali- quis natus in syluis ductum naturalis rationis sequere- tur in appetitu boni, & fuga mali, certissime tenendum est, quod ei Deus, vel per internam inspirationem reuelaret ea quæ sunt credenda, vel &c. & ad 1. Si nos fecerimus, quod in nobis est, ut scilicet ductum rationis naturalis sequamur Deus non deficiet nobis ab eo, quod nobis necessarium est, quæst. 24. art. 1. ad 2. gratiam, qua opera meritoria facit, quamvis non possit homo ex libero arbitrio acquirere; pe- test tamen ad gratiam habendam se preparare, qua ei à Deo non denegabitur, si faciat quod in se est. & art. 15. corp. nihil aliud requirit, ut preparemur ad gratiam Dei su- pernaturalem, etiam auxiliantem. præter diuinam provi- dentiam, qua homo (omnis scilicet) ad bonum dirigi- gitur, directionem: quod donum naturale esse probat: Nam in nullo inueniuntur omnes homines conuenire, nisi in aliquo naturali, & in 4. d. 17. q. 2. art. 1. quæstionc. 2. ad 4. etiam ille, qui fidem non habet, potest se ad fidem ha- bendam preparare, & ad gratiam, si secundum suam cogni- tionem peccatum sibi displiceat. Eandem sententiam, & si cum limitatione, sic docet in 1. d. 41. art. 3. ad 1. dari gratiam homini, quia preparauit se viribus nature: ita vero, ut coniunctio quia denotet dispositionem non cau- sam meritoriam ut corp. negauerat, & unde ait non tolli ea præparatione dispositiua rationem gratia ob- tentæ, quæ solum cum merit. pugnat, & de puero, quan- tumvis barbaro, cum primum ad vsum rationis peruene- rit ait 1. a. q. 89. art. 6. corpore, cogitandum occurrere, ac deliberandum de seipso: & siquidem seipsum ordinauerit ad debitum finem per gratiam consequetur remissionis ori- ginalis. Eandem sententiam docet in 2. d. 41. q. 1. a. 5. ad 7. & de verit. q. 28. art. 3. ad 4. recitatus à Capreolo in 2. d. 40. q. 1. art. 3. ad argum. 3. Denique in epist. ad Rom. c. 10. lect. 3. excusatos barbaros inuincibiliter fidei igna- ros à peccato infidelitatis ait: si fecissent quod in se est Dominus eis secundum suam misericordiam prouideret, mittendo eis predicationem, &c. addit, Sed tamen hoc ipsum, quod aliqui faciunt, quod in se est, conuertendo se scilicet ad Deum, ex Deo est mouente corda ipsorum ad bonum: quibus est motionem gratia internæ videatur admittere ad faciendum quod in se est præuiam, alijuxta superius recitata, nil aliud intelligit, quam motionem per extrinseca motiua & incitamenta, & per innatam, & natu- ralem inclinationem ad bonum omnibus communem, ac subinde naturalem.

2. Produximus fufius S. Thom. testimonia in quibus aperta pro sensu eius proloquij præfixo in certaminis ti- tulo sententia est, cum ut constat cum in eo aliquandiu nec semel extitisse, ut eius discipuli & interpretes faren- tur, tum aliquando dum ita celebrat doctrinæ suæ diffi- cultatem sensisse, voluisseque componere doctrinam illa de dispositione præuiam per nature vires, non autem me- rito præuiam ad gratiam ut videmus testimon. recit. ex 1. d. 4. art. 3. ad 1. idcirco retractasse sententiam 1. a. q. 109. art. 6. toto præsertim ad 2. & q. 111. art. 3. corp. & ad 1. & art. 1. corp. & ad 1. vbi de faciente quod ex se est ex vi- ribus gratia supernaturalis proloquium intelligit, nul- lamque esse posse præparationem ad illam ex viribus na- turæ: & 2. a. q. 10. art. 4. fine. Euerit fundamentum, quod de puero barbaro in syluis enutrito & de centurione pro- opposito attulerat dicens: Centurionem non, nisi fide supernaturali ac operibus ex illa, Petri ad ipsum missio- nem promouisse, ac 3. cont. gent. cap. 19. quod gratia impedire possit solummodo arbitrio concedit: sic proin- de de S. Thom. censent Capreol. in 2. d. 28. sub fin. & Durand. ibi q. 5. num. 5. inconstantiā opponens Deza d. 19. art. 1. fin. Caiet. 1. a. q. 109. art. 6. §. nec eist. Qui alias priorum locorum explicationes versus articuli finem ag- greditur. Soto 2. de natura, & gratia c. 3. & alij, quibus subscibit Ruiz noster d. 21. sect. 2. num. 14. & quidem S. Thom. ea in re varius ex modestia potius, quam leuita- te fuit. Nam communi Theologorum ætatis illius in primo concessit, potius quam ex seipso sensu ut constat ex testimonio primo recitato illis verbis: & ideo aliis

BBb 3 consentiendum

consentendo dicimus, in secundo vero sensu ex firmissimis Theologicis principii humanæ authoritati scripturam, fidemque præferendo discurrens propriam, veramque sententiam dixit. Nec mirum: siquidem eius Magister Albert. in 2. d. 28. art. 1. ad 4. & 2. p. q. 18. sub fin. & Angelos gratiam operibus & sola arbitrii facultate congruè fuisse promeritos, & in nobis esse factum quo potestatem ex gratia, & infallibiliter adquiramus: quia Deus omnibus æque gratiam offert, nos autem secus: Sed si convertimur faciendo quod in nobis est, statim accipimus. Ita 2. p. q. 18. citata, q. vero 100. m. 1. quasi ea retractans ait: *Propterea est dicere, nisi quod gratia semper præuenit voluntatem, & erigit eam, ut velit bonum.* Similiter Alexand. Aienf. 1. p. q. 28. membr. 3. art. 1. ad 1. & q. 129. m. 8. §. 1. de puero mysteriorum fidei ignaro, qui faciat, quod ipse est ex naturali cognitione, & inuocatione Dei acquiratur a Deo potestatem ex gratia ad illa credenda, siue per internam inspirationem, siue per Angelum, aut hominem à Deo ad eius instructionem missum, & 3. p. q. 69. m. 5. art. 2. §. 1. corp. & ad 1. eundem proloquij sensum docet; tamen non ex merito congruo sed interpretatio & art. 3. corpor. reddit rationem æque oblationis gratiæ suæ omnibus, quam dedit Albertus proxime, dederantque olim Massilienses explicatus idem tradit ad 6. & m. 3. art. 3. sub finem addens, *præuenit tamen illa actio gratiam ut disponens ad ipsam utique, ut meriti ab illa congruitatem etiam excludat, sicuti proxime ex membro 5. referebamus.* Ex quibus constat quid intelligat gratiæ nomine eadem q. 69. m. 1. art. 2. corp. dicens: *nullo esse conatus liberi arbitrii ad bonum, nisi exciatur à gratia, naturalem quippe cognitionem Dei intelligit gratiam appellat.* & infra citatis proximè locis explicuit eodem sensu videtur nostro Ruiz. prædictum proloquium accepisse S. Bonauentura, qui tamen in 2. d. 26. q. 16. & d. 28. art. 1. ad 4. & art. 2. q. 1. corp. ad 3. & 4. & in 4. d. 1. §. p. art. 1. q. 5. corp. necessitatem gratiæ præuenientis omnino, ut ad gratiam formaliter iustificatam præparemur, asserit constanter: quia citata d. 28. art. 2. q. 1. ait: *gratiam naturalibus arbitrii additam esse habitum timoris seruili, vel innatam visceribus ab infantia pietatem vel Dei vocationem, & locutionem excitantem ad eiusmodi præparationem quam in operibus moraliter honestis præstat.* Sed certe cum expresse ea quæst. & ait: *locis omnino præuenientis gratiæ necessitatem constanter doceat: leuissime eis coniecturis ad oppositum inducitur.* Nam ea, quæ ibi recenset gratiam à se prærequiritam non asserit esse, sed ab eo præcindit, nec disputat adhuc: ait siquidem. *Quidquid illud sit quod super additum est naturalibus adiuvans aliquo modo, & c.* Actus vero moraliter absolute honestos ex gratia Dei speciali per Christum necessario fore cum Patribus Bonauentura & Scholasticis aliis, ac præsertim nostro Vasquez, qui strenuè, ad victoriam usque, pro eo certauit offendimus tom. 1. de ente supernatur. controu. de grat. auxiliante disputatione de eius necessitate: quare sanctus Bonauentura ab eo proloquij sensu abfuit quam longissimè.

3. Guillem. Parisiens. 1. p. tract. de merit. col. 4. Angelos sanctos & primos Parentes in statu innocentie ex solis viribus naturæ aliquid in ordine ad gratiam supernaturalem & certo obtinendam promereri potuisse. Alter Guillem. Altfiodorens. lib. 3. tract. 2. quæst. 5. *Et qui facit quicquid in se est semper dat gratiam, aliter non recipere confiscentes ad se, & stare ad ostium ut pulsant, & facienti quod in se est, & aperienti gratiam præbeat.* Dixit autem lib. 2. tract. 11. c. 1. q. 4. *Si gratia large sumatur pro omni gratis dato à Deo, bene concedimus, quod liberum arbitrium non possit in opere de genere bonorum sine gratia: illo vero si large accipiatur.* Satis prodit se non loqui de gratia absolute supernaturali, & per Christum ubi negat. *Possit nos sine gratia gratis data aliquod bonum operari.* S. Antonin. 1. p. tit. 4. c. 1. sine concedit viribus arbitrii præparationem, etiam non meritum ad gratiam. & tit. 13. c. 2. & 3. conferendam puero etiam iustificatam peruenienti ad vsum rationis si se ad debitum finem pro capacitate vsum rationis ætatis illius se ordinat, videtur autem p. 4. tit. 9. c. 5. §. 4. necessitatem præuenientis omnino gratiæ ad iustificationem, & salutem recognoscere, & proloquium præfens de facienti quod in

se est, in quantum est motus à Deo, explicat. Theophilus Rayner. consentit 1. sensus ex S. Thom. testimonio citat q. 24. de verit. & in 2. d. 28. & Alex. in Pantheologia verbo prædestinatio c. 2. circa med. vbi iuramentum de congruo concedit verb. spēs c. 3. med. v. gratia c. 3. verb. liberum arbitrium c. 4. & 10. post med. verbo liberatio à peccato, c. 5. & c. 24. dicat, in præparatione ad gratiam nostram voluntatem esse gratiæ pedissequam, & med. præparare ad gratiam esse Dei principaliter operantis, & mouentis liberum arbitrium. & pulsantis ad ostium. Arbitrii vero consentientis cooperantis, & aperientis. Egid. Rom. pro primo proloquij sensu in merito refertur ex 2. d. 24. q. 1. art. 1. fin. ubi ait. *Faciendo quod in nobis est, est non ex condigno, tamen ex congruo Dominus dabit nobis gratiam:* tamen cum articulo 3. corp. post. med. ad præcedente diuina vocatione, & bonis cogitationibus à Deo immixtis, liberum arbitrium ad gratiam sufficientem adueniri posse negat, & idem explicatus doceat art. 2. d. 28. art. 1. sub init. constare non loqui cum de præparatione ad gratiam auxiliantem ex viribus naturæ, sed de iustificatam & ex viribus auxiliantis gratiæ Dei. Paludanus etiam immerito in primam illum sensum ex viribus naturæ trahitur ex 4. sentent. d. 14. q. 2. quod articulum solum virtutum moralem penitentia vnde locutionem sufficientem præparationem ad gratiam iustificatam reputat: oportere enim, ut illam ex viribus solis naturæ esse doceret, quod non docet. Capreolus etiam non æquius citatur ex 2. d. 29. art. 7. col. penult. quod S. Th. testimonium referat ex 2. d. 28. art. 4. dicens: *ad præparationem gratiæ iustificantis prærequirit gratiam gratis datam diuina providentia, nec differt quid illud sit, siue excitatio voluntatis à Deo siue occasio agnitionis, vel quid huiusmodi: solum enim probat Capreolum ibi nec definire, nec disputare voluisse quid gratia illa necessaria præueniens sit: & quavis in 2. d. 20. art. 1. ver. si nem videatur sequi sententiam S. Th. Thomæ de partu perueniente ad vsum rationis, non explicat an ordinatio illius in bonum, ac debitum finem, quia fides, & iustitia gratiam præparetur ex solis viribus naturalis rationis sit, an ex gratia ad eam ordinationem, & motum in bonum præueniente: sed tamen cum in 2. d. 28. art. 1. concludit. S. Thom. pro gratiæ præuenientis necessitate ad quamvis præparationem ad vltiorem gratiam constitutæ expresse, & distinct. 29. art. 1. concludit. med. præpar. general. Dei influentiam, & debitum naturæ auxilium gratiæ specialis & indebitum ad bonum absolute: nec quodvis requirit sicuti, & sine distinctione, ubi nullum testimonium S. Thom. pro opposito sensu admittit, non sine gratia præueniente exemplum illud & proloquium facienti quod in se est admittere censendas emendationes.*

4. Aliunde, tam Capreolus, quam Deza in 2. d. 3. h. sensum ex viribus naturæ adducunt ad normalitatem: cum quia hic art. 1. concl. 4. ille q. vn. art. 3. ad 1. cum Grego. Arimin. de necess. motionis, & gratiæ specialis Dei ad quodvis simpliciter, æque omni ex parte honestum morale requirant: quo, solo nomine gratiam videntur requirere: sed, ut diximus, valde de re, & veritate gratiam requirunt. Tum etiam, quia Capreolus sub eius distinctionis finem, & Deza concl. 4. ad 1. Durandi contra illam ex simili naturalis dispositionis ad inductionem formæ à naturali agente, respondent: probare propriam, & vltimam dispositionem ad gratiam esse à Deo non autem à facultate arbitrii: quare remotam dispositionem eius facultati taciti tribuunt, & Deza, cum ex conclusione docet, hominem absque speciali gratia Dei auxilio sufficienter se præparare non posse: insufficiens ter posse videtur admittere: sed male ex eo, quod vnum negent, alterum ipsos admittere arguitur: Cuius plane sensum de solis viribus naturæ admittit 10. q. 8. art. 6. toto maxime §. *Ad eundem, & q. 109. & Ar. obstat:* asserens hominem non se disponere, ac præparare simpliciter ad gratiam, sed solum secundum quod ex parte sua & tom. 1. opus. tract. 4. q. 1. de contr. præ. tione §. ex quibus collato cum hac corporis doctæ assertionem naturalem intrinsece immutatam fieri dispositionem ad gratiam extrinsecus per gratiam Dei mouentem, & ad illam quæ dignatur res nostra ad ipsa conuersione ut dispositionem vltimam ad summi propriam quæ

est charitas, qua infunditur. Vnde aliqui Caietano excusationem præstent, pro S. Thom. Scoti, Gabriel. Durand. examinandam cert. Coni. 2. q. 9. art. 6. casum motus in bonum, & recte ordinationis in finem pueri in sylvis nutriti possibilem admittit, eique, illa posita, de necessariis ad fidem & salutem providendum; sed necessitatem gratiæ præuenientis ad eam ordinationem, & motum non excludit quam ad omnem dispositionem hominis ad gratiam constanter docet q. 109. art. 6. & q. 112. toto articulo 2. & 3. Conradus alter de contractibus tract. 7. q. 100. concl. 2. med. & argum. 4. sub init. & fin. docet facientem, quod in se est non solum ex gratia sed ex viribus solis naturæ necessariam notitiam ad salutem esse concedendam. Ferrar. me iudice, Catholicum sensum de faciente, quod in se est ex viribus non solius arbitrij sed gratiæ præuenientis simul constanter, & liquido retinet. 3. contr. gent. c. 149. & c. 159. quamvis hic videatur nonnullis concedere dispositionem negatiuam ex viribus naturæ per quas non apponatur impedimentum peccando. Sed certe illud per vires naturæ ad peccati impedimentum refertur non ad eius ablationem: ait siquidem Deum ex se præsentem esse gratia sua non solum in actu primo, sed in actu secundo, iulando & mouendo: quare qui ex facultate arbitrij impedimentum ponunt peccati, & Dei pulsatione & motione in eius sententia non peccando impedimentum ad gratiam & salutem auferret. Magister Victoria immo etiam pro sensu facientis, quod in se est ex viribus solis naturæ venisse refertur à nonnullis ex relect. vlt. de præuenientibus ad vltim. ration. p. 3. post proposit. 3. num. 14. quod doctrinam S. Thom. de puero in sylvis nutrito, & gratiam iustificationem statim obtenturo, si bonum appetat, & malum auerteretur refertur nec impugnet, non enim ait eam conuersionem ad bonum, atque fugam à malo ex viribus solis naturæ fore, sed ad eam sequituram pueri iustificationem, vt ait S. Thom. vadeunque illa prouenerit, de quo non disputat. Refertur etiam Can. relection. de penitentia p. 5. longe à med. 6. Tercio etiam attritio, quod docet, attritionem ortam ab amore naturali Dei super omnia for. esse dispositionem idoneam, vt virtute bapti. mart. & penitentia gratia conferatur. Verum, et si his Canus à vero absteret, quod amorem Dei super omnia naturalem admittat, ad præsens autem non eriat: nam dispositiones ad iustificationem in sacramento percipiendam ex Dei arbitrio, & absque vlla de se proportionem, adhuc remotissima, tales sunt, vt constet in ablatione ad Baptismum, & aliis multis. Melius pro eo sensu adducitur ex relect. de sacram. in genere p. 2. vbi, licet versus med. de init. iustificationis non, nisi ex gratia Dei, recte loquatur tamen inter princip. & med. 8. Ad primum vero, & clarus inter med. & finem, 8. Igitur illa epistola, & vniuersum, facientem quod in se est ex naturæ viribus, tam in lege naturæ, quam gratiæ auxilia gratiæ ad iustificationem à Deo collata, conferendaque esse fatetur, & puero etiam in sylvis nutrito.

5. Dominicus vero in eodem sensu axioma illud, facientem quod in se est, accepit refertur ex 4. d. 18. q. 3. art. 1. & Cano detersus: quia attritionem procul naturaliter ex metu amissionis temporalium esse sufficientem dispositionem ad iustificationem in sacramento obtinendam: in quo, et si aliunde peccet, non tamen in præsentem questione, vt in Cano dicebamus nuper. Aberrauit tamen in illa 2. de natura & grat. c. 3. sub init. vbi opus moraliter bonum ex viribus solum naturalibus asserit esse dispositionem impropiam, saltem sufficientem, & remotissimam ad iustificationem extra sacramentum; imò, & viam de se sternere ad charitatem. Quibus impropietatem eius à se dictam pro insufficientia, & improximitate non toto impropietatis rigore ostendit: nam, quod de se tale ad aliquid est, ac se habet rigide impropium non est, subdit; præsertim, si in huiusmodi se operibus peccator exerceat intentione seruendi Deum; qui autem sibi cor emollit ad penitentiam, quem nimirum finem sicuti, & honestos alios potest sibi naturaliter præstare, & solutione ad 1. ait, hominem ex naturalibus habere determinationem qua sit remotissima dispositio ad gratiam: & lib. 1. c. 2. col. 1. idem de omni opere moraliter bono ex naturalibus solum habito docuerat & c. 2. 1. sub init. & lib. 2. c. 12. siue: quare est axioma de faciente

quod in se est ex Dei præuentione illiusque cooperatione catholice interpretetur cillo 3. circa fin. in frequenter sibi oppositum sensum c. 12. relabatur & in cap. 1. ad Rom. ad illa verba, ita vt sint inextensibiles, & in 4. d. 1. q. 2. art. 3. circa med. ante argumentum 2. S. Thom. Ioan. VVigierius Dominicanus etiam in eodem sensu proloquitur ex viribus naturæ fuit c. 18. inlit. §. 4. init. vbi hæc: *Præparatio ad gratiam fit per speciale auxilium Dei quod semper est præparatum homini facienti quod in se est.* Loquitur autem de præparatione proxima, & auxilio parato ad illam in actu primo nondum tamen præstito, vt quantum in se est faciat, vt continuo explicuit. Dicitur autem facere, quod in se est, quando cessat à peccato, & anhelat ad bonum rationis, id est rationis naturalis dictamini, & virtuti conforme, & proportionatum, vt clarius explicat inferiuscule dicens: *Cum concursu generali mediante synderesi, & assistente fide possumus aliquomodo conari ad bonum, licet non possumus perficere, ac infra: sit conati Deus sua proclamata misericordia adest & conuertitur ad eum suo auxilio speciali, quod dicitur gratia præueniens.* Delphinus ad libero arbitrio circa med. sub tit. quanta sit nunc potestas arbitrij & quid sit hominem facere quod in se est? Censetur sensui ex viribus arbitrij consensisse concl. 1. pag. 161. quod S. Thom. doctrinam de puero in sylvis educato in fide, & necessariis ad iustitiam & salutem ex Dei gratia instruendo, si recte ordinet ad bonum approbet, & lib. 5. de iustificat. post med. in q. Possint, qui Evangelij prædicationem, verbis Alexand. datis, & dandis Gabrielis confirmet: sed cum utrobique inferius, & maxime in postremo sapie, præsertim pag. 193. & 205. asserat nullam præparationem ad gratiam, nisi ex auxilio gratiæ esse posse eis Doctoribus in infallibilitate auxilij necessarij ad fidem, & salutem consequendi ab illo, qui se ita præparauerit, consensit i secus vero in eo, quod præparatio illa è sola facultate naturæ sit. Eius etiam sensus suspicio amouenda est à Bartholomæo Medina 1. 2. cum, vbi magis videtur inclinare, vt q. 89. art. 6 ad 2. arg. Capricoli & q. 109. art. 6 ad 2. & 3. valde in sensum bonum explicabilis loquatur. Tum etiam: quia q. 76. art. 2 ad vlt. arg. expresse ait, *Deus dat vniuersis hominibus sufficientem auxilium, vt recte, & studiose vitam instituant: quod si facerent sine dubio illuminarentur, & q. 109. art. 10. post solutionem 4. rationis obiectionis cuidam respondens addit ad hunc fin. Præberi à Deo omnibus hominibus diuinarum inspirationum viuescunt.* Esti autem finis ille virtutis moralis ab ipso dicatur, ac proinde qui ad virtutes morales gratiam Dei per Christum (quam entitativè & secundum substantiam supernaturalem putantes se debere) non requirunt, cum in malum sensum interpretentur, ipse tamen melius censet gratiam specialem, & quoad modum (quod satis est) supernaturalem ad virtutis moralis cuiusvis actum requirit, atque expresse præparationem per illos quamvis, ad fidem, iustitiam, & salutem antecedere, ac præuenire proficitur: quo in præsentem peccare nequit; tamen si in principio illo non melius ipsis, sed deterius opinaretur.

6. In eodem sensu de viribus solum naturæ fuisse arguitur. Magister Bañez 2. q. 10. art. 1. med. responsi. ad 4. quod dixerit: qui nitatur, quantum in se est, & proponat toto vitæ tempore secundum rectam rationem agere, pie credendum esse illuminandum illum, & iustificandum per gratiam, sed cum 1. p. q. 2. art. 3. dub. 3. dixerit expresse de præparante se ad fidem, & iustitiam certo consequendam per conuersionem ad bonum, & fugam à malo cum ad vltim. rationis peruenit, verum solummodo esse posse, si ea præparatio ex gratia præueniente Dei esse asserat, non citra eius iniuriam de eo ita censetur: quamvis auxilium illud præueniens. vel ex parte intellectus, vel ex parte voluntatis per immixtam à Deo inclinationem in bonum ex naturali rationis lumine cognitum esse posse dicat, in quo de entitate physica gratiæ præuenientis decipi, vt summum potest, non autem circa præuentionis eius necessitatem. Argentina et si in 1. d. 7. art. 3. post med. dicat facienti, quod in se est nunquam defuturam à Deo fidei suæ manifestationem, & infusionem gratiæ spiritus Sancti, ac Deum, vt ita ille faciat, & ad eum cuiusque gratiam redeat, prius admonere per gratiam præuenientem, & spirituales impetus loquitur tamen

tamen de proxima dispositione, & præparatione ad fidem siquidem dist. 1. q. vn. art. 2. §. Respondeo quod Augustinus, & ad 2. & 3. rationem docet opera virtutum moralium ex sola arbitrij facultate, & generali influenza esse absq. gratia præueniente posse, & esse etiam cum de congruo merito, nec abusu gratiæ & prædestinationis, quod de merito & præparatione remota saltem nec à Deo proxima debet intelligi. Hoc ipsum de merito congruo gratiæ ad auxilia gratiæ vltioris ad actus supernaturales atque ad prædestinationem & gratiam asseruit Chrysostomus lauellus in operibus moralibus ex pura arbitrij facultate elicitis comment. de prædestin. ad q. 23. 1. p. c. 5. vt ex toto contextu constat: tamen speciale Dei auxilium ad ea opera vocet illud siquidem naturale debitumque naturæ esse declarat. Nauarræ 1. p. q. 19. art. 8. controu. 23. pag. 457. ait, licet, quando viribus naturæ facit homo totum quod in se est non se disponat ad gratiam, quæ ex natura sua, & necessario exigit gratiam, sed solum pie credendum sit, quod Deus non denegabit gratiam, seu auxilium supernaturale; tamen aliquo modo dicitur præparatio illa dispositio. Didacus Aluarez 7. de auxiliis d. 56. & 57. docet, & catholicè pro necessitate gratiæ præuenientis ad initium iustificationis, quantumvis remotum, ac subinde prædestinationis decernat: trahere tamen illum (vt alias) in sensum de faciente, quod in se est, è sola naturali arbitrij facultate contendit Ruiz noster d. 1. sect. 6. à n. 33. quod doceat opera entitatis naturalia ex obiectivitate moralium, ac subinde neque auxilium gratiæ supernaturale, quoad substantiam, requirunt, sufficere ad iustificationis exordium: quasi inde negandum sit ex gratia Dei per Christum supernaturalem, quoad modum, debere procedere: insuper quia d. 77. conclus. 2. asserat indutiam ministrorum Ecclesiæ exhortando, prædicando, &c. esse causam regulariter, & sine qua non, tamen non principalem, interioris vocationis, & inde subortæ conversionis, quæ tamen industria nequeunt de se supernaturale aliquid in vocato, & conuertendo producere, quæ etiam de causa S. Thom. 1. 2. q. 112. in necessitate gratiæ præuenientis præparationem ad fidem, & gratiam iustificatam iam asserat, non tamen firmum stetit, & alios Doctores indicauit. Quasi Deus qui agens principale internæ vocationis ab eis asseritur naturali causæ cooperans supernaturale aliquid sua vtens absoluta potentia, nequeat in eius consortio producere: maxime supernaturale, quoad modum, quod esset ad rem præsentem satis.

7. Dominicanis hæc continuato recitatis, qui ex recentiore ipsorum schola esse constanter voluit, de eius proloquij sensu examinandus est Mercenarius Zumel in 1. 2. q. 89. art. 6. d. 2. p. 2. dicto 4. maxime §. sed obseruanda vltima & d. 3. p. 2. confirmatione primæ conclusionis d. 4. præsertim d. 4. conuersioni per lumen naturalis solum rationis, ex quo puer statim secundum rectam rationem viuere, & malum fugere statim cum esse à Deo illustrandum, & mouendum efficaciter ad omnia, quibus infallibiliter iustitiam consequatur, & quamvis hoc limitet q. 113. art. 4. ad 2. post maiorem explicationem conclusionis 4. & 5. dicens, cuius ad vsum rationis peruenienti Dei auxilium ex parte intellectus, & voluntatis adesse, vt ita bene moraliter conuertatur, ac ponat iustificationis initium, ait tamen eundem illum actum conuersionis in adulto absque eo auxilio Dei, ac puris naturalibus poni absolute posse: quare & posse absolute poni iustificationis initium, consequens in eius doctrina est, ubi etiam sententiam illam primam voluit temperare, quæ sit. item 109. a. 6. q. vn. post conclus. 4. §. hæc assertio, ubi infallibilitatem conuersionis necessarium ad iustificationem ex conuersione facientis, quod in se est, asserat retractat in sensum facientis quod in se est ex viribus solis naturæ expresse relabitur scribens: Quamvis ex operibus misericordie, cessatione à peccato eiusque imperfecta detestatione & ex aliis bonis operibus viribus naturæ præcise factis inuenerit diuina misericordia, vt conseruat auxilia pro conuersione ex mera gratia, & mera liberalitate, non tamen esset id ex lege vniuersali, & infallibili Dei. Nec longe ante conclus. 5. eiusmodi opera esse ait impetratoria, & per modum impetrationis inuitando diuinam misericordiam impetrare auxilia. Verum quidem est hunc Doctorem, tam ante, quam post recitata necessitatem gratiæ omnino præuenientis

dispositionem, præparationem, & impetrationem entium ad iustificationem, atque ipsius initium asserere: quæ nihil de eius constante sententia, ac mente deprehendi præter contradictionem potest: vt plerumque eorum sit, qui non tam ex concepis, statuit sibi principia faciunt, sed ex librorum in quos incidunt lectione, & litteris transcribunt: ex scholis & familiis aliis abiectionem mentem examinamus n. 2. vt Alexand. Alen. & Bonac. ex Franciscanorum familia. Sed iam ex Scoticis de Nominalium, plerumque Franciscanorum aliorumque Scholis super hoc proloquio Doctorem sensu aperientem facit sed pius referendus est Henricus quodlib. 4. p. 1. q. 1. post med. scribens: primam gratiam non habere entium meritoriam, nisi congrue; non propter quam, sed sine qua non, conferatur vni prima gratia gratum facientem, & terti denegatur cum opus Dei non sit per se inueniunt. Nota Massiliensium rationem, ac comitæ gratum facientis non formaliter sed motum, & actum riter intelligere quodlib. 5. q. 20. post med. negat peccatorem posse diu stare in detestatione peccatorum, & boni actus bonos morales ad quos facilius, & citius accipit, quin Deus moueat liberum eius arbitrium alio motu gratia gratæ data, vt bono simpliciter agatur sub infra. Ad talem autem statum diuini motus, & boni moraliter, quilibet potest venire faciendo quod in se est (per vires vt explicauerat naturæ) Et in hoc, tantum est ex libertate arbitrij potest alium præuenire, vel simul cum ipso accedere: ad gratiam auxiliarem, & ad consensum simpliciter, & perfecte in bonum.

8. Scotus in 4. d. 1. q. 2. art. 2. vers. 3. seq. Ad hoc intellectum docet peccatorem quendam, etiam infidelis ex naturalibus posse cognoscere peccatum, & offensionem Dei, præmij impedimentum, & inducium supplicij, & obinde ipsum detestari detestatione viderique volenter absolute, & simpliciter honesta: subdistinguit, & addit dicitur esse attritus, & est dispositio sui morum in congruo ad detestationem peccati mortali, & contritionem. Atter esse difficile saluari, quod apud Deum non sit acceptum personarum, vt Massilienses aiebant; & in 2. d. 3. q. 1. prope solut. argumentor, agens de precepto dilectionis Dei super omnia ait. Quandoque voluntas animi bene præceptis exequitur, licet informis, & dispositio leuiter ad gratiam gratificantem, cui oblat, vel refertur, peccati mortaliter vel conuenit, & infideliter. Vbi de voluntate sola, ac sine gratiæ auxilio loquitur, gratiam gratificantem non formaliter gratificantem, bonam auxiliantem ad actum supernaturalem dilectionis Dei super omnia, quæ vltima dispositio ad formalem iustificationem, & eique connexa est intelligit, siquidem animam solum gratiæ refertur, vel consensum voluntatis potest; non autem gratiæ formaliter iustificanti, & gratificantis, quæ nihil motu, vocationis, & habet vel contentatur, vel resistitur: sed ipse citius efficitur loqui se de voluntate nuda Deum super omnia diligente. Nam de hac dilectione Dei super omnia agens in 3. d. 27. q. vn. art. 3. ex instituto probat liberum arbitrium per solas vires naturæ posse eam elicere. De Ottono Nominalium Principe nihil est firmum, vt ex viribus naturæ axioma intellexisse indicemus, adhuc in 1. d. 41. q. vn. in primâ sentent. impugnatione: in eum versum sententiam venit apertus & frequentissimus integris eius discipulis Gabriel in 1. d. 41. art. 3. subd. docet vltimè etiam, scilicet liberi arbitrij, esse dispositionem ad congruo ad media prædestinationis, quæ desinit, gratia non infunderetur in 2. d. 22. q. 2. art. 3. faciens, quod in se est, per vires naturæ dandum esse gratiam d. 27. q. vn. art. 2. conclus. 4. etiam infidelis per naturæ vires congruum ad Deum, gratiam de congruo meriti dub. 4. p. 1. c. 1. quod in se est per naturæ vires de lege gratiam conferri in 3. d. 27. q. vn. art. 3. dub. 4. proposita statuit dilectionem Dei super omnia ex arbitrij naturalibus videri haberi posse, & proposita. 1. Prædictum autem auxilium de potentia ordinariam non posse stare sine gratia: quia secundum legem ordinariam cuiuslibet faciens, quod in se est, & per hoc dispositio ad gratiam susceptionem Deum infundit gratiam: intelligit autem disponi vltimo per congruum rem, & ad gratiam formaliter iustificatorem. Ne res de hoc dubitaretur, tunc statim labit: Hinc apparet

quia est actus perfectissimus omnium actuum ex naturalibus haberi possibilibus, esse immediatam. Et ultimam dispositionem ad gratiam infusionem. Maior in 2. distinct. 23. questione 1. colum. 12. ad argumentum 17. §. Ad formam, ait, si aditus mediocriter naturæ naturalibus, licet interdum non habeat auxilium speciale, datur ei alio tempore: dummodo bene virtutibus naturalibus: subinfertur: si bene virtutibus naturalibus illi datur prævenire supernaturalia, & columna sequente de Magdalena, & Paulo agens, qui opione nisi sunt quatenus Deus eis assisteret, tamen id non de lege fieri dicat, cum allerat alios æque bene viros fuisse relictos. Marius eiusdem sensus arguitur, quia in 2. d. 28. articulo 3. sine dixit. *Hominem Dei auxilio prævenit posse ex puris naturalibus mereri primam gratiam de congruo*. Si autem ea, quam meretur prima gratia est, auxilium, quo ad illam promerendam prævenitur à Deo, gratia in eius sententia absolute non est: sed tamen doct. Marius duplex gratia indebitæ naturæ, & supernaturalis proprie, & absolute talis genus distinguit: alterum quoad modum solum supernaturalis, & hanc ad opera virtutum moralium requirit, atque speciale prævidet auxilium Dei ultra generale influentiam (in qua omnia Dei auxilia naturæ undecunque debita claudit) atque sine specialis eius auxilii præventionem: quare, & sine gratia Dei nihil arbitrium nostrum boni agere possit Catholicæ, & constantissime statuit eo articulo conclusionem 3. & 4. & post articulum 4. ad septimum argumentum. Alterum vero genus est gratiæ supernaturalis quoad substantiam, & hanc sub meritum congruum operis boni ex speciali auxilio illo gratiæ, quoad modum solum supernaturalis, Catholicæ etiam docet.

9. Eadem de causa de eodem accusatur sensu Gregorius Arimin. floridus, et vetus, & scholarum delictum in 2. d. 28. articulo 1. ubi ait, initium quodvis etiam remotissimum iustificacionis, nisi ex gratia esse non posse, quia absque eius præventionem nihil, in genere moris adhuc, bonum absolute tale immo nihil non malum absolute agere possimus. Ex quo doctrinam reitatus proxime desumpsit, sed male inde vterque in sensum ex viribus solis naturæ trahitur, ut in simili supra alios excusantes ostendebamus. Richardus pro eo sensu merito recitatur, quia in 1. d. 28. articulo primo, questione secunda ait. *Loquendo de remotis, & indirectis dispositione liberum arbitrium per sua naturalia cum sola generali motione primi momenti potest se ad gratiam gratum facientem disponere*. Quibus consequenter d. 41. articulo secundo, questione secunda possibilibus censet dari dispositionem remotam & meritum congruum & puris naturalibus ad prædeterminationem expresse. In eundem sensum sententiam Ioannes Bachon Carmelita in 1. d. 41. questione vicia circa fin. meritum congruum prædeterminationis arbitrio è sola generali Dei influentia concedens Durandus in 2. d. 28. quæst. 5. ex professo tueri viribus solis naturæ absque speciali adiutorio motioneque Dei nos disponi posse ad gratiam, vique immediatæ, & sufficienter: quia, inquit, etsi natura & gratia supernaturalis diversi ordinis sunt, non obest quominus vnus ad aliud ordo sit immediatæ dispositionis: ut agentia corpora diversi, & inferioris ordinis, atque anima, ordinem tamen, & facultatem habent disponendi immediatæ ad infusionem anime à Deo: addit vero id meritum, & dispositionis ad gratiam prædeterminationis non, nisi ex speciali Dei providentia contingere, quæ pars prædeterminationis sit, completentis quicquid quovis modo hominem inuat, ut salutem, & finem prædeterminationis allequatur: in quo additamento sibi contradicit. Siquidem totus obiectus ambitus prædeterminationis, ultra gratiam specialem prorsus indebitam naturæ, cuiusque effectus non extenditur, extra quam motu illa solum generalis, & naturæ arbitrii debita, atque inde ortum meritum, & dispositio proxima ad gratiam sunt, eisque Durandus statuit. Mitto apparentem aliam horum contradictionem cum eo, quod dixerat in 1. d. 39. questione tertia sine. *Deum scilicet omni creatura rationali consilisse auxilia per quæ potest vitare mala culpa & impedimenta sua salutis*. Intelligit enim auxilia hæc arbitrium, præcepta & consilia præcis, quæ omnibus dari, ait, d. 46. etsi specialis motionis

Christoph. de Ortega de Deo Vno, Tomus II.

Dei, & adiutorij interni, in quibus Dei gratia est, pluribus negari ibidem dicat, quo similis species contradictionis eundem Durandus 4. d. 14. questione prima de penitentia omni ex parte honesta evanescit. Eundem sensum reus agitur Dionysius Carthusianus in 2. d. 27. questione tertia ante medium, dum tacite Richardi sententiam relata dum non impugnatur videtur approbasse de dispositione & merito remoto, & secundum quid gratiæ infidelis etiam facientis quod in se est, eaque distinctione dispositionis mediata aut remota, & immediatæ ac propinque putat Richardi, Sancti Thomæ in sensu priori, & Durandi sententias posse componi: sed tamen non docet expresse facientis quod in se est absque speciali motione ultra communem, & debitam naturæ eam dispositionem remotam & meritum secundum quid gratiæ possit contingere: quare pie explicationi locum reliquit. De eodem sensu damnatur Dionysius alter Cisterciensis, in 2. d. 27. questione vicia, articulo primo, notab. 2. quod dixerit. *Gratia gratis data specialique non est gratum, faciens, sed quæ stat cum peccato mortali, potest dici quodlibet auxilium ad actum bonum bonitate præcise morali sicut habitus scientiarum, vel revelatio & huiusmodi*. Cum autem (inquit Ruiz citata d. 21. sectione 4. numero 13.) habitus scientiarum naturalis prorsus sit, ut Dialecticæ, Philosophiæ, &c. & viribus naturæ acquiribile: ergo auxilij specialis nomine, quod prævenire necessario merita omnia, & præparationem quamvis ad gratiam asserit, naturale prorsus auxilium, & facultate sola acquiribile intelligit: quare cum eo articulo conclusionem 4. & articulo 2. conclusionem 1. & sequentibus, & articulo tertio, Corol. 1. & 2. docet gratiæ specialis prævenientis necessitatem merita, & dispositiones qualvis ad gratiam (vti etiam docuerat d. 27. questione secunda, articulo primo, conclusionem 5.) nihil naturæ & facultati nostre naturale indebitum requirit. Sed vero adhuc piam interpretationem patitur: cum enim expresse toties necessitatem gratiæ prævenientis Catholicæ ad meritum, & præparationem gratiæ & ante illum textum, & postea requirit: non ad id ipsum naturale prorsus, atque omni ex parte solummodo requisisse credendus est: sed habitus scientiarum, supernaturales saltem quoad modum: quod inde suadet, quod eos cum revelatione naturæ indebita, immo fide supernaturali potius interna revelationis nomine significata coniungit. Secundo illo sicut non designasse materiam gratiæ specialis sed modum iuvandi gratiæ specialis Dei prævenientis, nempe per internam illuminationem & motionem qualem habitus scientiarum, & revelatio in intellectu causant. Neque enim habitus scientiarum vniversim ad opus morale monere vir doctus iudicabat, qui plerique scientiarum habitus speculativos esse cognoscebat.

10. Poriori iure pro eo sensu refertur Gerson 1. parte, Alphab. 67. littera G, tractatu de vita spiritali lect. 1. dicens: *Nolo negare, quin anima possit ex sua virtute naturaliter bene moraliter agere, & faciendo quod in se est, se ad vitam gratiæ disponere*. Vnde apertius redditur (quod excusari vterque in alio sensu poterat) eodem malo sensu illud ab ipso dictum Alphabetum 24. in regula moralium littera M. *Nulli facienti, quod in se est, (hoc est bene venienti donis iam habitis) deest Deus in necessariis ad salutem: siue illa sint credenda, siue operanda*. In eundem sensum citatur Alphonsus Tostatus vulgo Abulensis, quia eius Episcopatus sacris infusis fuit insignitus in cap. 19. Matth. quæst. 181. ad 4. & in c. 21. Matth. questione 111. ubi ait facientibus, quod in se est, Deum præstito adesse, vt gratiam, tum ad fidem prærequisitam, & auxiliantem ad reliqua opera supernaturalia, tum gratiam ipsam formaliter iustificantem impertiat, ceterum vtroque ait Deum semper vt faciamus quod in nobis est ultra naturales vires rationis, & arbitrii pulsare interius, præueniendo: quare ad quamvis præparationem ad fidem, & supernaturalia, quoad substantiam dona, gratiam Dei prærequiri expresse fateatur: ac subinde nec iustificacionis, nec prædeterminationis initium sub merita congrua iustificandi, & prædestinandi posse vlatenus venire. Adam Goddam in 1. d. 17. questione prima, dubio secundo, sine doct. amorem Dei super omnia & aliorum ob ipsum naturaliter haberi à nobis posse, Ccc subditque

11. Richardus Tapper de libero arbitrio, articulo 7. circa med. §. Doctores auctor, scribit. Quod tamen etiam Deus addest faciens, quod in se est ex puris naturalibus ad illustrationem & infinitum diuinarum, ad quos ex immensa erga peccatores charitate inuitatur, non autem ex vilo merito aut diuitiis tunc creditur; sed, quod semper, & quasi infallibili ordinatione eis adfit, vt necessaria salutis largiatur, diximus superius ex scripturis non certo constare posse, tunc tamen hoc confidimus. Et hic quidem meritorium omne, & dispositionem positum ad gratiam vllam ex necessariis ad salutem: quare, & ad primam auxiliantem, initiumque iustificacionis, & salutis, ac subinde predestinationis nature viribus deuegit, secus autem dispositionem negatiuam pro impediementi peccatorum ablationem, quam tate excludere possunt dispositionis tantum, satis fateatur, & anteriori, posteriorique contextu expresse facultati naturali arbitrii concedit. Castro de lege pœnali libro secundo, capite 14. columna 5. & 6. ignaro de Mysteriis, & necessariis ad salutem, facienti tamen, quod in se est, non esse perimiteum tandem, vt sine fide aetate moriatur & sic, si non protinus illi datur, dandum vero illico gratiam, quæ cum gratum, & iustum formaliter faciens non sit

(auxiliante) intelligit) eamque ad faciendum: antequam, quod in se est datum, dandam necessario esse recipere negare: ac probe de faciente, quod in se est, puris naturalibus, & sola arbitri potestate locum referre Joann. Medin. Cod. de poenitent. tract. 1. quæst. 14. Nunc ad moria, sine pro eodem sensu referat: immo: totam. Tum: quia de fide supernaturali scriptum, quod ex viribus soli nature haberi posse nequeamus: quia quidam, nedum Catholico aliquid Theologorum in mentem. Tum: quia gratia solum fuit abundantem & extraordinarium excludit Inter primæ & secundæ, de recta in Deum fide c. i. inter primæ, & secundæ ex sensu ex viribus nature, tametsi de reliquo tunc singulari benignè posset, ob Sempilegiam rationem, quia eum statum probat, & concludit inextinguibile reddidit, sic enim ait. Quod (scilicet alius in se habet, alius in infidelitate foredestat) quoniam: quod in divina iustitia infidelitatem reducat: qui tamen non in meritis, vel demeritis, quæta sunt fidei augmentum, vel potius per usum fidei suscipienda habet ipsa referre: quod eam opinionem quæ, a præfatione quæ nostra excludit ex animo oderim. Nec enim quoniam animo fere Deum maiori affectu ad ipsam quam animo arabi, quam ad alium, Vega 6. in Trident. c. 13. & de ignaro adulto locutus honestum, & ingenuum, ex sola legis illius cognitione naturali, & humano modo habita, Deum præsto adiuturam gratia famulæ iustificantis infusione fusi docet, & probe conatur: quod benignè interpretationi viam oculo, & in quo libro 13. capite 12. columna vltima scriptum. Viri argumentum potius comminere, quælibet causam ipsi secundum legem communem converti: quia nullus est victoribus, qui non possit bene vii naturæ: et autem qui hoc fecerit Deus qui nemini desit sciens, quod fuit auxilium sine dubio præstabit sufficiens ad vincenda supernaturalia. Constat enim ex aliam ipsam esse instituto à re probata doctrina illud ex naturalibus, facienti quod in se est absque vili gratia præventioni, cui ex naturali sua facultate voluntas cooperari debet intelligi. His tamen contrariis ipse lib. de iustificatione c. 7. proposit. 122. & 163. solut. 2. argumentum contrarium lib. & libro 8. c. 11. alferens, in naturalibus nullum vii meriti de congruo, aut dispositioni ad gratiam: tametsi male, co libro 8. c. 7. 11. & 11. negat nec congruo gratia rationi obesse. Ceterum libro 1. quæstionum de ignorantia quæst. 4. maxime proposit. 1. probat. & 7. & longe inferius, §. Ad communem auctorem naturæ sensum ex viribus nature facienti, quod in se est. Non debeat gratia sua supernaturali, & ipsa de perennatili dilectione super omnia dilata obesse: nulli malitè iustificetur Proloquium intelligi: quod, ait argumentum, ait facere in hunc finem, quod faciat, quod est, per vires nature Deus non deservit gratiam: quia præsto est Dei auxilium illustrantibus hominibus & mundum ad cognoscendum, & amandum illum: nec per ipsam rationem, & ad se ultimat, & perficit dispositionem ad gratiam: iustificamentum scilicet. In eum enim eam rationem duci in Cassiano medicinabatur. Cuiusmodi rationibus in ipsum proposit. 1. citaturque pro eodem libro Antonius Pantaia libro de prædestinatione & gratia capite 6.

12. Matthæus Falsinus d. 24. institut. Christiane causa 12. Calderaris in Plalm. collect. 1. ad eam Scholasticum axiomati sensum ex viribus nature male exco distulit inferunt. Ioannes à capite fontium assertionem Catholicam de libero arbitrio sub medio non ita clare pro se posuit. Inquit: ut Catholicæ intelligenti optime noceat. Facilius in 2. d. 2. disputatione 1. sine actioni, optime conatur in puris naturalibus elicio rationum dispositiones etiam remotæ, negat: sicuti tota conexa dispositionum, in quibus tacite rationum indirectæ dispositiones admittit: immo & expresse column. 7. & sequens c. 1. nature viribus bene vitens minus, quam male vitens, gratia indignum reddidit, cuius verba, §. Jam ceteri vult. Nam, qui ad modum prædictum virtutis suam voluit. Nam, qui ad modum prædictum virtutis suam voluit. Nam, qui ad modum prædictum virtutis suam voluit. Nam, qui ad modum prædictum virtutis suam voluit.

CERTAMEN II.

Nullum, quantumvis tenue, & remotissimum predestinationis, aut iustificationis initium merito, aut dispositioni directæ, & per se vel etiam indirectæ, & per accidens, positivæ, seu negativæ è solis arbitrij creati viribus differri salva fide Catholica potest.

1. Conclusio hæc primæ proloquij partis sensum erroneum excludit, ut inde facilius Catholicisprehendatur certamine 3. excludit autem sensus omnes hæcenus à Doctoribus excogitatos, & excogitabiles, ut oppositi esset durities, atque fidei Catholicæ oppositio, vel temperentia, vel tegatur, ut singula Doctorum temperamenta, & regumenta evolvunt singulatum ostendimus. Habet autem conclusio præter dogmatum fidei, quæ subiciemus auctoritatem Doctorum omnium, etiam quos certamine 3. producimus, eorum etiam omnium, qui gratiæ prævenientis ad quodvis opus absolute bonum, & honestum necessitatem expresse docuerunt, nec alicubi retractarunt, id ipsum negantes expresse, vel oppositam præsentī conclusioni docentes, ut de non paucis, quibus infimis discursibus aduersa imponebatur sententia ostendimus certamine 1. & illico summam referemus: insuper qui conclusionem aduersam retractarunt ut S. Thom. recitatus eodem certamine numero 2. & inibi Albertus, & Rayner. num. 3. Qui vero immerito de opposita conclusione arguuntur sunt S. Bonavent. eo numero excusatus, item Paludanus Agid. Rom. Capreol. & Deza numero 3. & 4. Conrad. senior ibid. Ferrata & Magist. Victor. Delphin. & Barthol. Medina n. 5. Bafiez, Alvarez, & Marfil. n. 8. Dionys. vterque Cathol. & Cisterciens. num. 9. Alphonsus Toftatus Abulens. num. 10. Pighius ibidem, Ioannes Medina numero 11. Hos autem omnes prolixius certamine 1. singulatum ab eo sensu ex naturæ viribus excusavi, & hic summam recensui, non solum, ut Catholica conclusio tot Scholasticorum Theologorum (quorum vixit rigidius disputantium, & loquentium in rebus dogmaticis auctoritas est ex humanis summa) momenta subiungerem: verum, ne dum oppositam conclusionem quomodolibet temperatam erroris insinulo videat contra antiquos omnes, (quos pro opposita stare vulgo credimus) pudorem soluisse: quanquam & id agendum esset, si pro opposita (quod Deus non permitteret) steterent, ubi de fidei diuina, ut in præsentī euenit, auctoritate, & indénitate res agitur. Nam quandoque Scholastici discursibus quam Patrum, & Conciliorum lectioni attentiores ad fidei dogmata bona fide, & animo, incaute tamen, videmus offendere: idque Scholasticis Theologis S. Thomæ cœtaneis existimo, ut plurimum, contigisse: cum illum ipsorum auctoritate sicuti, & Albertum Magnum, videam concessisse; tamen vterque tandem ex proprio studio, & sententia ab eis discesserit, & resipuerit, iam vero ita scholasticis Theologis omnibus dogmatica hæc conclusio (profundi Doctoris nostri Vázquez, vel maxime opera) facta est communis, ut nisi sciens, volensque, nequeat deinceps aliquis aberrare. Antiquioribus autem, qui aberrarunt lapsus non est æqualis, & omnibus communis. Nam lauellus ad omnia gratuita Dei dona, etiam formalem iustificationem, & gratiam gratum facientem dispositionem arbitrij viribus, & facultati concedit cert. 1. numero 6. Zumel num. 7. Gabriel num. 8. Bachon, Durand. Gerton, & Richardus num. 9. & Nicolaus de Orbellis num. 10. Corduba n. 11. His vero non Semipelagianismum

homo fecerit, quod in se est, iuxta id, quod potest, siue per vires naturales, siue per vires supernaturales, Clementissimus Deus illuminabit illum, quod in se est per vires naturales: esse verum, infallibilem, rigorosamque dispositionem ad gratuita dona; sed certe congruitatem quandam, quæ potius se tenet ex parte diuina bonitatis, quod post pauca magis explicat dicens ad iustificationis, ac subinde prædestinationis initium, naturam concurrere per modum remouentis impedimenta: qui concursus est accidentarius. Quibus duo docet, quæ noster Ruiz d. 15. ex infirmo, & sæpe obiter d. 21. & explicatius d. 22. sensum Catholicum, & ab omnibus admittendum habere posse docet. Nempe opera nostra ex viribus nature solis facta esse occasionem, non quidem Deo à nobis oblatam, sed ab ipso arreptam ad gratiæ collationem, id valent verba illa Carthagena, congruitatem quandam, quæ potius se tenet ex parte diuina bonitatis. Secundum disponere ad gratiam tantum remouendo impedimenta peccatorum, quibus maior gratiæ recipiendæ indignitas adesset: id continent verba Carthagena postrema, & alij ex recitatis dixerant: propterea à Ruiz laudati in hoc Doctorum catholico Doctores nostræ societatis omisi: quia ij fere omnes plenius, planiusque quam alij eius proloquij Catholicum, & dogmaticum sensum expresse, ut certamine tertio videbimus. A quibus Didacum Ruiz non excludo, licet nonnulla præsentī difficultati inutilia eum præmisisse d. illa 15. & d. 21. explicasse vel replicasse videam: de quo certamine sequente: sed nec Cardinalem nostrum Toletum in cap. 8. epistola ad Roman. annot. 31. veri. fin. etiam ait. *Quamvis aliquam causam esse affirmemus ex parte hominis, propter quam hoc Deus ad fidem, & gratiam vocare voluerit, & proposuerit, non autem illos; non propterea tolli rationem gratiæ diuinæ.* Duo autem circa sensum proloquij huius videntur à recitatis Doctoribus pro sensu ex viribus nature asseri. Primum in operibus è sola arbitrij facultate, absque vlla gratia specialī Dei præueniente, dari causam, & rationem meriti congrui, aut dispositionis ad gratiam supernaturalem, siue primam, & vnde supernaturalis prævidencia, & prædestinatio inchoetur, siue vltiorem gratiam à prima, immo etiam ad formalem iustificationem, iuxta varias sententias recitatas. Secundum aliquo modo dispositis per vires nature gratiam supernaturalem alteram esse infallibiliter, & quasi ita lege, vel saltem pie, ac prædictis æstimationis morali certitudine adeo conferendam, ut prædictorum plerique aiunt, negantibus nonnullis. Negantes eiusmodi infallibilitatem proloquium præsens adequatè, ac plene non explicant, tamen eius explicant partem, de facultate, ex qua facere, quod in se est, quisque possit, ut initium saltem primum iustificationis & prædestinationis apponar: quæ in præsentī prædestinationis, & in controuersia de gratiæ & iustificationis initio, pars est præcipua: siquidem vndeque meritum primum, ac dispositio ad gratiam aliam non præsuppositam habeatur, siue ex puris naturalibus arbitrij nostri, siue ex gratiæ etiam auxiliantis præuentione necessaria, quæstioni eadem remanet locus: An ita primo operanti gratia vltior, & cooperanti cum hac vltior, & sic vltique ad iustificationem de lege, aut pie, ac prædictis æstimationis morali certitudine sit infallibiliter à Deo conferenda.

solum sed Pelagianismum incurrere videntur. Pelagiani enim ad opera non ad initium iustificationis tantum, sed ad gratiam gratum facientem, & iustificationem ipsam immediate, & proximè à Deo recipiendam necessaria, & prævia naturales vires arbitrio creato deferebant; semipelagiani vero ad primam solum gratiam auxiliantem, vnde, & iustificatio, & prædestinatio inchoatur. Probata vero impotentia dispositionis meriti cuiusvis puræ arbitrij naturali facultati, adhuc ad iustificationis, & prædestinationis initium, contra modum vtrumque concluditur.

2. Probatur autem: quia, quomodolibet ponatur ex arbitrij viribus iustificationis, & prædestinationis, cuique suæ, & propriæ initium, est Massiliensium & Semipelagianorum sententia: atqui hæc damnata est ab Ecclesia, vt Hæretica: ergo & scholasticorum sententia illa, quomodolibet ab eis explicetur. Maior ostenditur inferius, dummodo singulis, quibus à Massiliensium errore suam sententiam diuidere, ac separare Scholastici præfati contendunt singularem referemus & confutabimus. Minor probanda primum, & ex professo erat, vt semel præfati disputatione & pro controuersia de gratia errorem hunc, & quiddid ipsum concernit euerteretur. Atque nonnulla ab authoritate recitauit contra eum errorem q. 2. cert. 4. n. 2. & 3. plura perstringens ex scriptura, Conciliis, & Patribus, & citans quæ aliæque plura, si quis ad longum legitimaque contra hunc errorem intelligentia finissima velit videre Vasquez nostrum (cui reliqui ea debent) adeat disputationibus citatis maxime q. 1. à c. 11. Nihil enim aliis Doctoribus, cum ad copiam, tum ad ponderationem, & methodum præter transcribendi laborem fastidiosum reliquum fecit. Venio ad maioris probationem: quam, ne verbis quidem (vt conati sunt alij iam refellendi) eluserunt, Guillelmus vtrique Parisiensis, Altfiodorensis relati cert. 1. n. 3. Argentina, & Iauellus n. 6. Scotus, Gabriel, & Maior num. 8. Ioan. Bachon, & Richardus n. 9. Vega, Corduba & Pantusa n. 11. qui meritum congruum gratiæ prædestinationis operibus iustificandi & prædestinandi ex pura naturæ facultate profectis, easque præuenientibus absolute, & expresse concedunt: quod, ad summum, inimè & eo minus, Massilienses contendeant, vt constat ex q. 2. sæpe præfatum cert. 1. & 4. atque ex iam contra alios modos subiiciendis. Nec satis meriti, quod in operibus ex naturæ solum facultate gratiam præuenientibus recognoscebat rationem dissimulauit Zamel cod. cert. 1. n. 7. verbis illis, quod scilicet merita gratiæ non quidem absolute, congrua adhuc, ea opera sunt, sed solum initiatiua, & imperatoriæ. Quid enim aliud operis boni congruum meritum habet, quam bonitate sua donaturum inuitare, vt aliquid, tamen eius valori inæquale, & excedens: quia meritum eius condignum non est, præ sua tamen bonitate largiatur. Illud vero imperatorum meriti absolute congrui rationem non euacuat, sed demonstrat, ex Augustino epist. 105, verbis illis recitatis quæ 2. certamine 4. num. 5. Neque ipsa remissio peccatorum sine merito est, si fides hanc imperat.

3. Haud melius ab errore Massiliensium se expediunt, qui vim operum naturalium meritum gratiæ, quam defendunt, illis verbis extenuant, *meriti vix meriti*, & *secundum quid meriti*: si enim vix meritum est, meriti rationem saltem congrui pertingit; alioqui, ne vix quidem meritum esset, illud vero *secundum quid* merito congruo absolute tali conuenit. Nam simpliciter, & absolute dictum meritum solum condignum meritum communiter dicitur. Et demum, vel in operis mere naturalis bonitate, & honestate, quæ meritum secundum quid solum est, ex naturæ solius viribus habita adest Deo aliquid incitamenti inuitationis, atque obiectiua suasionis, ob quam gratiam largiatur vel nihil? si nihil, nec secundum quid meritum est; si aliquid ad meriti absolute congrui nihil ultra requiritur, vt de se patet, & quia vterius aliquid in ratione meriti congrui vniuersum sumpti non poteris nec nobis ostendere, nec tibi inuenire; quamvis in vno merito congruo maiori, siue ex specie sua, siue ex intentione operis meritorij, incitamenta, inuitationem, & obiectiuam suasionem reperias maiorem. Recurrunt, vt Semipelagianismum fugiant, nonnulli ad meritum solum remotum immodè remotissi-

um gratiæ, sed non operæ pretio maiori: etenim, si de prima gratia, cuique prædestinationum, & iustificationum loquantur, sibi ipsis ea euasione contrahunt: quia in eorum sensu, quiddid in vnoquoque iustificando, & prædestinato primam auxiliantem ipsi gratiam meritorie absque anteriori auxilio gratiæ præuenientis præcedit ex facultate naturæ est, vt ipsi suo hoc error fatentur: ergo, quod respectu primæ illius gratiæ auxiliantis, proxime etiam, & immediate præcedit, ex pura facultate arbitrij naturali ante primam gratiam auxiliantem non est, sed gratia alia prior præcedit contrahente manifesta, & in qua nihilominus instauratur augmentum. Si autem dicas opus ex viribus naturæ præuenientem respectu gratiæ primæ auxiliantis proximè, & immediatum meritum esse, at respectu vtriusque & vtriusque gratiæ auxiliantis, quovisq; ad iustificationem formalem, & perseverantiam finalem peruenientem, & remotius meritum ex viribus naturæ esse, & respectu iustificationis & perseverantiae remotissimum, id ipsum Massilienses dicebant, vt vidimus quædam examine, ac pluries, & quicunque à Pelagij errore ex parte solum deficientes iustificationis, & prædestinationis initium tantummodo sub specie, & opera nostra pure naturaliter elicit euenire Semipelagiani defendunt: ac deum Massilienses tenuissimum quodvis meritum conceptionem ex propriis naturæ meritis, seu salutem erigebant, de eoque damnantur.

4. Meritum congruum adhuc, primæ gratiæ auxiliantis cautiore alij operibus & sola naturæ arbitrij facultate exhibitis reculant concedere, solumque dispositionis rationem in illis addunt: vt quæ postulat Conciliorum & Pontificum, Patrum de oppositis definitiones, voce saltem tenus, euadant. Atque enim dispositiones hæc ad causam materiale spectant, cuius præcedentia respectu gratiæ admittenda ab omnibus in subiecto gratiam recepturæ est, nec rationi gratiæ officit, vt dicitur in meritum, & in genere causæ efficientis, ad quod causa meritoria reductur, gratiam præcederet: quæ cum Pauli & Conciliorum ratio præcipiat, & in præcedentia materialis dispositionis non curit: nec dispositio proportionem cum forma, quam meritum cum præmio requirit: ac proinde dispositio naturalis ad gratiam supernaturalem factus autem meritum esse posse: ita Albertus n. 1. tenet primo testimonio, & S. Th. 1. d. 41. art. 1. corp. ad q. 89. art. 6. corp. relatus n. 1. antequam sententiam tractasset Alex. n. 2. Caietan. 4. dispositionem solum & secundum quid esse ait. Dominicus Sotzelatus n. 5. iustificandi & remotissimum. Durandus de dispositione clausa: in primis hæc additamenta diminuentia rationem dispositionis quam operibus hîc concedant Caietanus, & Soto eodem argumentis, quibus merito congruo ab aliis eadem & similia adhibita repulimus, respicienda sunt: incognitum enim, si quod in ratione dispositionis inueniatur, eis additamentis nec vitatur, nec emollitur, vt ex disceptis clarebit. Etenim opus honestum, & bonum meritis illud dispositio physica ad gratiam supernaturalem non est, per hocce, sed moralis solum: quatenus, scilicet, bonitate, & honestate sua Deo placet, & ex eius complacentia Deus mouetur ad gratiæ dona tribuenda, & operanti elargienda; alioqui eorum operum bonitas, & honestas absoluta impetientes, & inuisit ad euasione dona à Deo obtinenda foret: atqui nil aliud meritum congruum in opere honesto, & absolute bono à primo assertum omnino est: ergo dispositionis nomine rem ipsam meriti congrui, quam verbis negant, operibus bonis ex sola naturæ facultate concedunt: ac proinde diuersitas causalitatis harum dispositionum à meritis congrui causalitate nulla inuenitur: & paritas materialis præcedentia subiecti gratiam recepturæ ad gratiæ receptionem disparat: immò, si dispositionis, physice enim ratio & motio accurate dispiciatur, percipiturque, ratio & motio plane non ita respectu forme, ad quam subiectum disponit, pure materialiter concurrere, ceteri ex parte materię formæ recepturæ supponatur, vt manus agendam, ad quam disponit, non exerceat: exigit quippe, vt vetè à Deo, vt formam subiecto quod ipsa disponit, inducat: quod longo diuersum causandi genus est à causalitate pure materiali subiecti ipsius pure receptiua, & causalitatis

causalitati meriti ad præmium proflus simillima; nisi, quod meritum morali non physica actus bonitate, & honestate Deum mouet ad præmium conferendum, contra vero dispositio physica solum bonitate, & caritate ad inducendam formam subiecti, quod ad illam recipiendam ornat, ac disponit: ratione cuius formalis ornamentum, & dispositionis subiecti ex parte causæ materialis se tenere dicunt: aut ratione exigentiae formæ, ad quam subiectum disponit ad genus causæ efficientis intentionalis, æque, atque causa meritoria reduci debet: ac proinde, si morali, ac non physica solum bonitate ad formæ inductionem moueret, ab eius inductione gratiæ rationem depelleret: cum ergo morali bonitate operatur honesta ex facultate sola naturæ ad gratiæ infusionem, & operantem disponant, & Deum moueant largiendum, ut vidimus (vocat eas dispositiones) æque gratiæ rationi officiant, ac si meritum, uti reuera est, esse admitteretur. Illud denique de proportionem requisita inter meritum, & præmium, secus inter dispositionem, & formam, ad quam disponit, & futile ad rem præsentem est: Cum dispositio moralis idem ut videmus ac meritum in re præsentem sit: & præterea est aperte falsum, Nam dispositio strictè talis, si naturalis sit, ad formam supernaturalem esse repugnet: siquidem ex eo, quod dispositio naturalis propria daretur, daretur naturalis exigentia ad ipsam, unde ipsam supernaturalem esse repugnet: siquidem entis supernaturalitatis essentia sua non solum actiuitatem sed exigentiam omnem naturæ excludat; secus autem meritum congruum: Cum enim ex mera gratitudine remunerandum sit, atque hæc possit in retribuendo superabundanter se gerere, atque ultra condignitatem, & æqualitatem obsequia præstita præmij compensare amplius in merito congruo ad præmium supernaturale quam in dispositione strictè tali locus esse potest. Mitto Concilia & Patres omne initium operibus bonis pura arbitrij facultate habitis iustificationis, & prædestinationis Catholice denegandum præscripsisse: quare, quouis modo, & nomine ea harum initium esse, (ut in solutione sequenti expendam.) Mitto etiam Herizæ nostri d. 27. c. 3. de dispositione solum physica, satis initio impugnatam, quantumvis se, & illam ipse acrius.

5. Henricus relatus præfato cert. 1. n. 7. docet ut ab hisce se definitionibus protegat eiusmodi opera esse causam gratiæ à Deo præstandæ, non propter quam, sed sine qua non gratia auferretur, verum, neque ea voce satis protegitur: etenim causa siue conditio, siue qua non, ex mera Dei voluntate, arbitrio, lege, aut promissione absque ulla conditionis de se se spectatæ motiua virtute, quin sit causa, propter quam secundum se spectatam aliquid Deus ad eius præsentiam largiatur, recte intelligi potest: quia tota largitionis eius motio sola, vel Dei promittentis fidelitas, vel & constantia ac immutabilitas decretorum eius est, ut patet in ablatione baptismi, & aliis in sacramento ad gratiæ infusionem requisitis: Aut, quoties non ex Dei promissione causa siue qua non alicuius ab ipso præstandi est, causa siue qua non quin causa propter quam id adeo donetur, sit, esse non potest: quia, tunc causa siue qua non ex eo, quod secundum se spectata habet, ut apponat Deus, vel largiatur id, cuius est causa siue qua non, esse talis debet; alioqui, cum neque ex Dei promissione; fidelitatemque, aut immutabilitatem decreti; neque ex alio extrinseco talis sit, nisi ab intrinseco sui eam conducentiam necessariam, ut illud aliud sit, atque adeo præstetur, habeat proflus imperitiam, & disparate ad illius existentiam, & largitionem adeo se habebit: quare ea, siue relictis imperitiam, & disparate deficientibus illud aliud esse poterit, adeoque præstari, æque, ac si illa existerent; quod rationi causæ siue qua non aperte contradicit. Cum ergo opera ista bona, & honesta non sint causæ siue qua non ex Dei promissione, & decreto, de quo nullatenus constat, & ex quo quidvis aliud quod honestum & bonum absolute non foret causa siue qua non esse possit, restat, ut causa siue qua non gratiæ à Deo conferendæ ea honesta, & bona absolute talia opera sint, quia bonitate sua morali naturali Deo placent, eumque mouent, ut gratiam suam ita operantibus largiatur: quod ipsum est causam, propter quam, eius largitionis gratiæ esse, Et

sane id in suo hoc sensu, quo illud proloquium Henricus explicuit de faciente numerum, quantum in se est, & vtenne recte, honesteque suis naturalibus viribus in boni iuxta rectæ rationis naturalis dictamen, Deum gratia sua supernaturali adfuturum causam propter quam, nec solum, siue qua non, gratiæ illius, dum negat, admittit. Et quid enim operis absoluta illa bonitas, & honestas tantopere ab ipso requiritur, ut gratia à Deo operanti conferatur, si non magis Deum eius largitorem mouet cum adest, quam si abest, ut operanti gratiam largiatur. Secundo impugnatur euasio: quia canones Concilij Mileuitani, & epistolæ Innocentij 1. ad illud, quæ est 26. & habetur tom. 1. Concilior. & 91. apud tom. 2. August. ac Zozimi Pa. quos fragmentatim recitat Massilienses Celest. Pa. ep. 1. ad Episcop. Gallie c. 3. can. 7. & 8. & ab Arauscano Concil. can. 3. 6. & 25. initium iustificationis ex operibus boni cuiusvis ex nostris viribus, non posse inchoari: quare neque ex bonis nostris operibus pura naturali arbitrij facultate exhibitis initium adhuc iustificationis prædestinationis desumi: contra Massilienses, qui id solummodo asserere, definiunt. Dum ergo ex operibus bonis nostris prima gratia auxilians, vel sola ex qua iustificatio, & prædestinatio nostra inchoatur proveniat, siue tanquam merito congruo, siue tanquam dispositione, siue tanquam causa & conditione, vel occasione, siue qua non, provenire dicatur, iam ex pure nostris operibus initium iustificationis contra præfatos Canones dicitur. Itaque, quocumque verborum, euasiones præfatas earum Auctores verterint, eis definitionibus manent obnoxij, & re ipsa meritum congruum gratiæ iustificantis, siue primo auxiliantis, ut minimum, concedunt quantumvis, voce tenuis, negent, ut vidimus.

6. Respondent aliqui ut apud Herizæ pro eorum nonnullis, docere illos totam rationem merendi, disponendi ad gratiam operibus siue sola facultate naturæ præstitis extrinsecus à gratia auxiliante provenire, ex quo eis aduenit supernaturalitatis modis, siue quo meritum, & dispositio subinde proportionata ad gratiam non est; ita enim docere videntur Scotus in 2. d. 28. q. vn. §. ad questionem & in 3. d. 27. q. vn. §. ad questionem. Gabriel d. 23. q. 2. art. 1. siue art. 2. concl. 2. Durandus 1. d. 17. q. 2. num. 27. Caiet. 22. q. 171. art. 2. ad 3. quibus præluxit S. Th. in 2. d. 15. q. 2. art. 1. ad 1. dicens: quod quamvis liberum arbitrium de se possit in substantiam actus, non tamen in formam eius, per quam meritorius est iuxta hæc in corpore præmissa: licet sufficiat liberum arbitrium, quoad actum conuersionis, non sufficere, quoad efficaciam conuersionis ad meritum. Hæc enim est per gratiam, qua actus infundit supernaturalitatem. Ceterum doctrina hæc & falsa est, & ad præsens insufficiens: falsa quia, ut ostendi contra de merito tom. 2. de ente supernaturali, tota meriti ratio realiter formaliter loquendo honestis operibus quibusque ex recto libero vtu arbitrij operantis creaturæ rationalis desumitur, nullatenusque à gratia auxiliante realiter formaliter loquendo; secus realiter materialiter. Etsi enim meritum omne gratiæ, & donorum supernaturalium, quorum absque præuio gratiæ adiutorio esse in Catholica doctrina non potest: quia nihil arbitrij facultas ad vitam æternam conducentis quouis gradu, etiam remotissimo, & absque gratiæ adiutorio valet absolute operari: id autem ad materiale meriti, nempe opus ipsum, appendendum requiritur, & spectat, non autem ad meriti, quod eo in opere, est non nisi ex gratiæ præuenientis, & cooperantis adiutorio apponendo, realem formalem rationem. Meriti enim ratio tota realis formalis in eo quod penes operantem est, debet constitui; nullatenus vero in eo, quod proflus alienæ est potestatis: ut auxiliantis gratiæ infusio, & ad operandum præuentio, quæ tota tota penes Deum est, & ratione cuius Dens illam conferens ipsius boni vsus principalis causa, & author est: imò ex scientia media boni vsus, nostri illam conferendo; ipsum nobis vsus, & meritum ex hoc realiter formaliter nobis obueniens donare nobis merito censetur, nec solum gratiam, qua, ut necessario compincipio fecit: deditque nobis absolutam bene ac meritorie, & laudabiliter operandi, & vtenendi potestatem, arbitrio tamen nostro, quo ad vsus, & identice connexam & essentialiter subordinatam.

CCc 3 tam

tam cooperationem despotice subiectam. Hinc Eccles. 31. Sanctis laudes, & merita ex solo bono vfu gratiæ, quæ est à Deo præueniente, & facultatis ei cooperantis, non autem ex gratiæ præuentione censetur verbis illis, *Beatus vir, qui inuentus est sine macula, &c. quis est hic & laudabimus eum? fecit enim mirabilia in rebus suis, qui potuit transgredi, & non est transgressus, facere mala & non fecit.* Vbi, etiam ea, non absque Dei auxilio præueniente, præstita à Sanctis fuerint, aut quatenus ad eorum laudem, & meritum reale formale attinet, illius nulla ibi mentio, quia nihil ad id attinet, sed recti vfus eius, qui male, & auxilio illo vti poterat tantum: quia inde tota realis formalis ratio meriti desumitur, vt rationis ductu claret, obferuatque Molina p. 1. q. 23. art. 4. & p. d. 1. m. 8. 9. & 10. præsertim §. quod autem actus. De s. Thom. & aliorum citatorum mente citata controu. de merito diximus: sed, quicquid de eius doctrinæ veritate sit, ad præsens non est. Si enim Doctores ad meritum, & dispositionem ad gratiam operis elliciti ab eo, qui, quod in se, ex viribus naturæ, facit, modum illum supernaturalitatis, in quo meriti realis formalis ratio stet, ex supernaturali præcedente auxilio prouenientem requirunt: iam initium iustificacionis, & prædestinationis, quod primo auxilio ponitur, nec merito, nec dispositioni morali operum facientis, quod in se est ex puris naturalibus, possunt defendere. Siquidem ad rationem meriti, & dispositionis ad gratiam quamvis, gratiam illam ipsa, ad quam disponitur, anteriorem, & primam subinde auxiliantem in quouis eorum operum requirunt.

7. Quinto alij operibus ex facultate naturæ meriti, aut dispositionis positivæ rationem omnem negant, solumque negativum concedunt dispositionem per ablationem impedimenti (quo male vtens arbitrij sui facultate peccatis admissis appetitus gratiæ Dei se redderet indignum, & magis abutens indigniorem) peccatorum, quæ faciens, quod in se est, totum, atque in bonum totis nifibus contendens impedit, atque euitat, nec gratiæ Dei elargiendæ impedimentum apponit: ita Driedo recitat eo cert. 1. n. 10. Corduba, & Palacios recitati n. 1. Aluarez 7. de auxiliis d. 55. eamque doctrinam Catholicam, atque ab omnibus admittendam censet noster Ruiz de Montoya d. 16. citata sect. 1. tota; tamen in conclusione aliud eius temperamentum addat, quod & Palacios appofuerat, & diffusum, mox subiciendam, euasione continet, & à n. 1. præcautiones plures, ne mortalia omnia viribus naturæ vitari à nobis posse cogatur admittere. Au vero id satis cauet: altioris indignis, nec huius loci negotium est; sed tom. 1. de ente supernaturali controuersia de gratiæ auxiliante disput. de necessitate gratiæ. Iam, quoad præsens attinet, Bellarm. 1. de gratiæ, & liber. arbit. c. 15. Soarius Prologomen. 5. de grat. c. 6. lib. 8. c. 7. & opusculo 3. de auxili. c. 2. ac 1. part. 2. de prædestinatione c. 18. Lessius de gratiæ efficaci c. 10. eam euasione probabilem saltem æstimant: id autem ita à capite, & vniuersum refello primo: quia negatio vltioris, & omnis peccati præter originale, quod omnibus inest, formaliter, vt remotio formalis impedimenti, vltiorum peccatorum est, &que immo amplior per somnium, & amentiam ponitur: cum per alterutrum peccatorum omnium, etiam venialium, nec solum mortaliū, apponatur, & per multum temporis in habitualiter amentibus, & insensatis: atque in omnibus toto infantie tempore, quibus tamen, non obinde gratiæ Dei, cuius capaces sunt, & qua opus habent ad salutem, nempe habitualis per Sacramentum, aut extra illud, conferatur: vt in infantibus, & amentibus infidelibus patet: Ergo sola ratio formalis ablationis impedimenti peccatorum præcisè, & qua formalis illorum ablatio est, ea infallibili lege consequendæ à Deo gratiæ necessariæ ad salutem dispositio non est, vt eo prologo significari præfati Doctores volebant. Dices: in infantibus ante vsum rationis, & in adultis, qui diu etiam vfu rationis, habitualiter carent, ablationem impedimenti peccatorum non esse ex eo, quod, quantum est in se, in ordine ad bonum, fugamque mali faciant, cum aliter agere libere, atque ex consilio, & deliberatione possent: siquidem idcirco non peccant, quia nequeunt ex deliberato operari, ac proinde nec peccare, nec mereri; in adultis

vero non amentibus, sed rationis vsum habentibus expectatum, in remotione impedimenti peccatorum: quibus vel absolute, vel magis indignos redderet, ratione & facultate arbitrij in boni, & honesti naturalis profectatione, fugamque mali inhonesti, ac turpis reperiri, quod ex vfu recto facultatis suæ naturalis, quod in se est, in bonum faciant, ac peccata, seu impedimenta gratiæ remoucant: ac proinde in eis illud axioma Theologicum habet locum: quem in amentibus, & infantibus ante rationis vsum habere non potest: quod scilicet facientibus, quod in se est, atque ex honesto vfu rationis impedimenta remouentibus, Deus non denegat, sed conferat gratiam. Hoc ego hoc à te expectabam: ergo non datur adultis ratione vtentibus, gratiæ facienti, quod ex se est, ob remotionem formalem impedimenti præcisè, formaliter, sed obiectum, bonumque rationis, & arbitrij vsum quo ab eis peccata remouentur: atqui hoc rectus vfus, positum quid, & positum laudabile est, & dispositionem ad gratiam, tua hac solutione ingreditur, ergo non tribuitur gratiæ facienti, quod in se est ob dispositionem, seu meritum pure negativum, huc ob solum remotionem formalem impedimenti peccati, quo male vtens gratiæ largiendæ priuationem mereretur, eaque se redderet, vel absolute, vel magis gratiæ indignum, sed ob positum dispositionem moralem, & meritum quale quale positum, quod hæcuenus impugnat. Doctores Massilienses consono gratiæ largitioni prætendebant.

8. Secundò vt gratiæ se, cum auxiliante, tum iustificante indignos reddant peccato originali, quod impedire nequeunt, habent fati. Tertio in naturæ operum lapsa, & per originale corrupta, atque in naturalibus etiam vulnerata, ac debilitata, in malumque propensa, nihil, quod malum sive mendacium, & peccatum non sit, possumus: quare nec vnus tentationis viduorum vtique gratiæ auxilio, vt citata controuers. de grat. auxiliante ostendimus. Quarto, quocunque modo, ex facultate naturæ, rectoque eius nostro vfu gratiæ largitio à nobis nostrisque operibus dependere dicatur, defensionibus præfatis obuiabitur. Vnde ad omnia scripturnæ testimonia ex 1. ad Timoth. 1. *Miseriam illam consequens, quæ ignorans feci:* & Lucæ 23. *Dimitte illi, quia nescis, quid faciat.* Respondetur, probare quidem, peccatum minus minorem indignitatem gratiæ, seu dignitatem rendi gratiæ, & beneficio Dei continere, quod tamen in mortalibus, quoad obiectum sphericum dignitatis formalis viriutisque mortalis genus, diffcultatem parat non leuem vt vidimus controu. de necessitate iustificationis ad satisfactionem pro mortali, non semel tamen de dignitate meriti, & valoris penæ dubium non sit, quin in grauiori, quam in leuiori ex mortalibus sit dignitas subiectiue, & obiectiue maior: id autem in malis ipsius positione ponitur, & remotione abicitur: quam solam eyrandam non esse, sed vsum libertatis malum, magisque vel minus malum ac deterius remouendum esse vidimus nuper, & aduersarij, velint, nolint, debent ad rem præsentem fateri, atque in solutione argumenti nostri primi fatebantur: Minor autem malitia, quæ ex ignorantia in peccatis inuenitur, ex peccatis libertate non est, sed quia cum ea ignorantia illa non potuit peccans ad illam malitiam peccato suo peruenire ad quam, si adesset eius scientia, perueniret: quod si ea ad stante peccatum minus præ maioribus grauitate ea ad stante peccatum omittetur, nec à Deo præcepta Dei maius peccatum omittetur, quare amotio maioris impedimenti ex vfu naturalis suæ facultatis præcisè non laudatur, sed ex gratiæ Dei, ac proinde defendendæ huiusmodi uertiariorum doctrinæ de dispositione negatiua & formalis amotione impedimenti peccati, non præcisè solum, vt formalis amotio peccati, seu impedimenti gratiæ est, sed etiam, vt à recto vfu facultatis arbitrij creati est, ex scripturæ doctrina minime inferuit.

9. Sextò demum Caietanus relatus eo cert. 1. num. 1. illis verbis, *Materialiter extrinsecum, & ex dignitate potius, quam intrinsecum, opera bona ex facultate: solum naturæ dispositiones ad gratiam afferens: id plane docuit: quod ipsis, secundum suam adhuc bonitatem, per accidens profus sit gratiæ largitioni quouis modo inueniendi.*

interesse. Id docuit expressis verbis Palacios relatus n. 1. r. vocans illa causam, & dispositionem per accidens, & indirectam, ut noster etiam Ruiz d. 16. cit. sect. 1. & 2. & 2.2. sect. 2. ubi addit esse causam acceptam potius à Deo, & acceptam, quam à nobis, nostraque naturali facultate datam, aut oblatam, quod ipsum valet illud Caietani *extrinsecus solum ex Dei potius designatione*. Hanc etiam doctrinam admittendam ab omnibus censet Ruiz, ac longe à Massiliensium errore distare: in quo nimiam duritiam contra Cassianum notabam in non excusando ipso à Massiliensium errore: siquidem testimonio illo Cassiani ex collatione 13, recitatur q. 2. cert. 1. ob quod in primis de Massilianismo, vel Semipelagianismo accusatur hanc eandem doctrinam statuit verbis illis, *Occasiones enim quas Deus*: quid enim quæritur non offertur: nec datur sed invenitur, accipiturque atque arripitur, quia porrigatur: quare, si eo etiam modo occasione, & dispositione accepta, passivè, nec per bona opera naturalia à nobis actiue data, & oblata Massilianismus continetur in Cassiano, in Ruiz doctrina eadem continetur necesse est: & sane ea non excusari, si evolvantur verba, satis clarebit. Etenim vel verbis causæ per accidens, ac solum indirectè intelligitur, facere, quod in se, & ex puris naturalibus est, perinde se habere ad gratiæ largitionem, atque misericordiam in edificatore, vel pileus in musci capite ad edificandi & plallendi exercitium se habent: ea enim proprie causa per accidens ab Aristotele, & Philosophis nuncupatur: sed ad rem præsentem, nec sufficit, nec est: ea enim nullo sensu causa est & occasio effectus: sed illo addito *per accidens* causæ omnino eam impertinent, adhuc materialiter, se ad effectum habere denotatur: quod ad sensum eius proloqui, facienti, quod in se ex viribus naturæ est, Deus non denegat gratiam, non solum insufficientis est, sed prorsus inutile. Si autem ultra impertinentem illam eorum operum assistentiam, cum respectu recepturi, tum Dei largituri gratiam, ad huius largitionem aliquid aliud significare velis, quo non prorsus impertinentem se ad gratiæ largitionem, atque obtentionem à Deo se habet: iam ex parte intrinseci operum illorum conducentiam aliquam ad gratiæ largitionem admittit, iuxta aliquem ex modis impugnatis, vel quem velis alium, quo dispositionem, seu occasionem à nobis actiue Deo oblatam, nec solum passivam, & à Deo acceptam fateberis, neque ipso non semel, sed per disputationes plures teste Semipelagianismo incurres. Confirmatur: nam causa per accidens in alio sensu ab Aristoteli, quo de pure impertinentibus dicitur, solum appellatur, quæ non est causa necessaria, siue essentialiter ad aliquem effectum requisita, cui proinde per accidens, siue accidentale sit ab hac determinatè causari, cum æque ab alia causaretur: ac proinde, & huic determinatæ causæ illum producere: cum ab alia posset absolute in eius effectus productione præveniri eo ipso, quod hic ab alia esse causa absolute posset. Hoc autem non tollit, quod, cum illum effectum de facto causat, actiue, siue physicè, siue intentionaliter pro sue causalitatis genere moveat, insinuatque in illum effectum.

10. Et certe hac secunda acceptione causam per accidens usurpat Ruiz quatenus ex eius rationibus, & explanationibus, & confirmationibus percipi potest: etsi quandoque in primam, & propriam, sed rei præsentis insufficientem, ut dixi, causæ per accidens acceptionem, ne Massilianismum incurrere deprehendatur, videatur recurrere, & utramque miscere: inde enim causam per accidens, & indirectam probat: quia Deus ex seipso vult omnes homines salvos fieri, & ex hoc desiderio, cum facientibus quod in se ex viribus est, si tales inveniatur auxilia gratiæ tribuit, tum indignis etiam, quos per abusum arbitrii invenit: in his autem nihil Deo offertur, sed ex ipsorum malitia arripit Dei bonitas occasionem, ac similiter ex illorum recto usu, & occasione, quæ si abesset, etiam gratia conferretur occasione alia: quare, etsi verum sit dari indignis, quia indignis, & bene ventibus arbitrio, quia bene ventibus: Illud, quia materialiter non autem formaliter, seu pro motu causalitate sonat: quia motum est misericordia, & bonitas Dei erga virosque excercenda. Fatetur in peccantibus locum causalitatem hanc materialem obiectivam habere posse; at

vero locum in bene operantibus nequit habere, nec ad rem præsentem est sufficiens, neque utilis. Si enim non alio modo dignitas bene ventium, atque indignitas abutentium arbitrio se ad gratiæ largitionem habet: æque verum erit, non facienti, quod in se est, immò abutenti facultate arbitrii Deum esse gratiam largiturum: atque item æque verè Deum dare gratiam homini, quia peccat, atque quia non peccat, sed bene & honeste naturaliter operatur: quod adeo absonum, atque ab eius proloqui sensu ab omnibus Theologis inrento alienum est, ut ampliori impugnatione non egeat. Nec præstat recursus ad legem, & promissionem Dei de largitione gratiæ suæ rectè operantibus, & ventibus naturali arbitrii sui facultate, secus eo abutentibus, & peccantibus. Ut enim ea lex & promissio extaret, quæ non extat, iam aliquid complacentiæ in operibus naturalibus honestis in causa, & motivo fuisse conuincitur ad eam promissionem, & legem pro eis ferendam, quæ pro pravis, & indifferentibus lata non fuit: quare aliquid tandem actiue motionis respectu largitionis gratiæ conceditur. Atque hinc constat à causalitate pure materiali obiectivæ peccati, & indignitatis se peccatis suis, & arbitrii abusa indignum redditentis ad similem causalitatem rectè illo ventis, atque honeste operantis consequenti non posse tenere: etenim peccatum, & male operanti inducta indignitas per illud de se à gratiæ largitione Deum auertere, solummodo potest: quare nequit ad illam largiendam Deus sollicitari, nedum obiectivè induci: ergo, si ad eius præsentiam, & cognitionem Deus boni aliquid peccanti largitur non ob illud: motiue sed ob exercitium alicuius perfectionis suæ potest solummodo id agere. Actus vero honestus, & absolute bonus, vnde cumque oriatur, non solum Deo proponit obiectum non auerrens, nec displicens, sed de se ac natura sua Deo placens cui bonitas omnis, siue physica siue moralis amabilis est, & in qua nequit ipsi displicere. Quo circa quoties ad eius positionem boni aliquid, ita bene operanti vult, & largitur ex eius operis morali honestate, atque complacentia in ipsa id à Deo amari præstat: quæ euidens est: eo siquidem modo, nempe ex complacentia in sui bonitate bona omnia moralia siue naturalia siue supernaturalia Deum mouere, & ex parte obiecti præcedere apta solummodo sunt, ut patet: alioqui nec de supernaturalibus bonis ex eo, quod obiectivè vltiorum gratiarum largitionem præcedant, eas meritorie causare, & motiue præcedere inferetur: vnde gloriam dari propter merita motiue formaliter ex scriptura certo non deducetur, quod est erroneum: siquidem, si ita hæc, quæ diximus, sint, de causalitate materiali satis ea loca scripturæ explicarentur.

11. Missas volebam aliorum, etsi non indoctorum solutiones ad discriminandam hanc rectorum scholasticorum sententiam à Massiliensium errore: quia ex hæcenus de eo errore dictis q. 2. cert. 1. diffici à quovis facile possent: sed pro non adeo attentis lectoribus summam ea tentata discrimina rectorum in terminis, atque resellam. Lessius noster citato c. 10. in appendice ait: Semipelagianos, ne externam quidem gratiam ad bene operandum naturaliter admisisse, occasionem, prædicationem, tentationis amotionem, &c. quam plane præfati Theologi admittunt: verum, cum hæc omnia Pelagianii admittunt expresse, Semipelagianii, qui solum ab eis discrepant, quod non ad omnia opera ad iustitiam, & prædestinationem totam, & salutem necessariam, sed solum ad eorum initium, ad primam gratiam auxiliantem gratiam externam etiam admiserunt, nec vsquam à Prospero Hilario, & sancto Augustino, qui nihil non erroris Semipelagianii minutatim notarunt, & impugnarunt, quod eam externam gratiam negauerint accusati, & confutati Massilienses sunt: ut hoc de Massiliensibus referant, qui tanquam ipsorum Principem, ac Ducem Cassianum accusant, mirum est eos non animaduertisse Cassianum gratiam hanc externam præuenientem omnia opera nostra honesta expresse admisisse collatione 13, capite 14. 15. 17. 18. & libro 12. de institutionibus renunciant. 16. & apud Faustum Reghenf. 1. de gratia, & libero arbitrio capite 12. Secundo idem Lessius ibidem, & Bellarminus 4. de gratia, & libero arbitrio

cap. 4.

cap. 4. Paulus Orosius Apolog. de libert. arbitri. med. & prior Abulen. in c. 19. Matth. quæst. 168. ad 6. aiunt negasse illos Dei concursus ad omnes nostras humanas actiones: siquidem ex Pelagij persona hæc scribit Hieronymus epist. ad Ctesiphont. *Namquid si voluero curuare digitum, mouere manum, ambulare, semper mihi auxilium Dei erit necessarium?* atque hæc Pelagij ad Deum colloquium subnequit. *Recede à me quia mundus sum: non habeo te necessarium, dedisti enim mihi semel arbitrij libertatem ut faciam quod voluero.* Quid rursum te ingeris, ut nihil possim facere, nisi tu in me tua dona compleueris. Sed certe cum Pelagius gratiæ solum per Christum auxilium solummodo negauerit idque solum à Concilio Milenitano fateri compelleretur subdoleque admiserit auxilij gratiæ nomine gratiam creationis, & naturæ debitam intelligens, concursus Dei naturæ debitum non negauit, sed cum æquam ad bonum, & ad malum, atque ad indifferentia opera completam potestatem arbitrij crederet ex eo, quod ad bonum auxilium Dei & gratiæ per Christum Catholici Patres necessarium admitterent, ad opera etiam indifferentia auxilium simile necessarium ab ipsis admittendum irrisorie, & argumento ab absurdo contendebat. & sane ab explicatione hæc erroris Pelagiani, & Semipelagiani, vel eo Doctores Catholici abstinere debent: quod illas definitiones Conciliorum Milenitani, Arausiaci, & Pontifici de necessitate gratiæ per Christum præuenientis nostræ opera ad salutem, & iustificationem conducentia, prorsus euacuantur: cum ea explicatione admittitur de necessitate concursus diuini ad illa possent intelligi. Secundo: quia, si id negasset Pelagius ab Augustino, Prospero, Hilario, & aliis qui eum, eiusque reliquias Massilienses sunt infectati notatum esset, & repulsum: quod præstitum non est. Tercio: quia æque contra ipsos auxilium Dei per concursum necessitas ad actus prauos definitur, nisi erroris dicas, id omisum, quia Deus ad illos non concurrere à Concilio putaretur. Tercio idem Lessius ibidem ait Massilienses errasse, quod immediatum fidei supernaturalis meritum operibus naturalibus tribuebant, quod Theologi præfati negant: sed certe de eo Massilienses, ne curantur quidem, cum quamvis anulum, & initium ex parte prædestinandi, & saluandi apponi Deo vellent, ut acceptio personarum in gratia elargienda & his præ aliis prædestinandis in Deo vitaretur, ad quod remotissima quævis dispositio, ac meritum satis ipsis foret. Secundo: euacuantur hæc explicatione præfate definitiones de gratiæ necessitate, ad fidei salutis, & prædestinationis initium. Vndeque enim ex viribus nature etsi remotissime ex nobis & natura inchoetur salutis & prædestinationis initium ex nobis ac non ex Dei gratia est, ut supra dicemus. Quarto alij aiunt Massilienses gratiam internam omnem, etsi arbitrio naturalem, & debitam negasse, secus Theologos præfatos; sed id, ne Pelagius quidem, ut proximè vidimus, nedum Massilienses negarunt. Immo si Massiliensis (ut hi arbitrantur) Cassianus fuit internam Dei inspirationem expresse admittit 12. de instit. renouant. c. 16. citato, quod de naturali, ut minimum inspiratione, intelligi ab his Doctores debet, ut intra Massilienses tenere & numerare Cassianum aliquo iure possint, sed quo in eisdem præfatos Theologos debeant recensere. Secundo definitiones memoratas de necessitate gratiæ Dei per Christum ad fidei prædestinationis, & salutis initium euacuant: cum non nisi erroneæ cogitationes omni modo naturales gratiam Dei per Christum recognoscere nequeant. Quinto aiunt Massilienses de merito condigno solum initij iustificationis fuisse locutos, de congruo vero Theologos præfatos. Dissertum hoc fuit q. 2. cert. 1. ex quibus omnibus patet quanto fidei commodo noster Vasquez docuerit multaque accurata ex Patribus eruditione monstrauerit nullum bonum vindiçæ & absolute opus morale absque auxilio gratiæ per Christum efficaci creato arbitrio posse.

CERTAMEN III.

De infallibilitate gratiæ largiendæ scienti quod in se est; eiusque proloqui certo & Catholico sensu, atque in eum nostrorum Molinæ, & Cardinalis Toleti assertio, & vindicatio.

1. **H**oc ad integram proloquij eius veritatem examinandum: etsi enim ex viribus nature opera gratiæ, saltem initialis, ad fidem iustitiam, salutem, & prædestinationem morales dispositiones, licet congrua esse admittantur, an infallibili, certaque lege eam essent à Deo obtentura sub lite maneret: cum meritis etiam condignis præmiandis, nedum congrua Deum natura, & essentia sua non teneatur, sed solum promissione, si in gratia nimirum condigne meritis concesserit. Infallibilitatem hanc gratiæ consequentem sue initialis, sue vterioris, pro cuiusque sequenti rebus certamine 1. docent utroque Guillelmus Parisiensis & Abbedorus numero 3. Conradus iunior Cano num. 1. VVigorius num. 7. Argentina, lauellus, & Nazarenus numero 6. Zamel, & Henricus num. 7. Gabriel num. 8. Adam Gold. Nicolaus de Obellis, & Driedo numero 10. Robert. Tap. Michael Medina, & Vega num. 11. Lessius num. 1. Te metis Nauarette, & Driedo, pie id solum credendum eant, quod absolutam infallibilitatem excludant, sicut & Zamel asserens id non esse ex lege vniuersali infallibili, & Gabriel de lege ordinaria non absolutam, sed omnes quoad hanc infallibilitatem, sue absolutam, sue de lege ordinaria pro bene operantibus ex vniuersis viribus, sue statuta, sue ex Dei bonitate condicionali plus in hac sententia, quam Massilienses docuisse mihi est. Neque enim infallibilitas hæc ab ipsa scientia asserta legitur, aut notatur, adhuc ab iis, qui exemplum eorum doctrinam notantur: neque id ipsum intenterat, solum enim ex parte prædestinationis apparet offerri Deo occasionem, dispositionem & naturam eos præ reprobis, qui eam non offerebant, sue acceptio personarum ad fidem, & iustificationem congrua ac prædestinaret, non autem exactum, occasionem, & dispositionem, ut quicunque illam offerrent, gratia fides, &c. adeo, de lege adhuc ordinari, deberent, sed Deo quodam ex eis, relictis aliis, eligere integrum prorsus fore. Eator tamen contra infallibilitatem hanc nihil hæcenus ab Ecclesia esse dictum.

2. Cæterum infallibilitas hæc consequentis gratiæ auxiliantis, & initij prædestinationis ex operibus bonis moralibus ex facultate solius nature omnis humanæ præfatorum Theologorum sententiam, sue vniuersam gratiæ, si illam necessario auxilium gratiæ præuenientis requirant: nullo fundamento: immo contra valde fundamenta affirmari, & sine fundamento ex scriptura saluari, aliqui ex nuper citatis, atque ex aliis relictis certam merito obseruauerunt, idque pie credendum prorsus duntaxat: nullus enim scripturæ locus pro ea infallibilitate gratiæ sue primæ, operibus ex facultate sola nature relictis cum specie adhuc probabilitatis adducitur: sed neque pro infallibilitate gratiæ vterioris ob eiusmodi opera ex gratiæ præuenientis auxilio exhibita. Nulli enim cum auxilium gratiæ, & iustificatio subsequens, aut perfectiora cuiusmodi operibus, immo, nec longe perfectioribus supernaturalibus promittitur, non solum iustitiam, nec, & per tempus breue, sed duratur etiam & per longum tempus exhibitis. Alioqui frustra, & illudicrum Apostolo diceretur omnibus ad Philipp. 1. *Cum meritis, & premiorum vestram salutem operamini.* Cum veterani, & studiosi

Audiosissimi virtutum milites frustra timerent: plures præsertim, qui eo perfectionis perueniunt, & cum eis tentationum de grauibz congregulz Dæmones timeant: etsi enim verum sit regularitate, & relatione seclusa, vtrum odio an amore dignus sit neminem scire, ex vite tamen longè accurato perfectionis studio, & exercitio constanter, & in dies crescente affectum & inclinationum inordinatarum, multante quidem, subiectione, aliisque multis etsi non euidenter ac certo physice, prudenti tamen & morali certitudine quandoque de suo statu gratiæ, ac in Deum studio ac diurno obsequio iudicare affirmatiue plures poterunt: vt vix physice, & ne vix quidem moraliter de opposito dubitandi locus eis remaneat: iis siquidem indicis, & fundamentis aliis sapè, præsertim confessionis & spiritus Sanctorum virorum Patres de eorum statu gratiæ, vite, ac perfectionis sanctimoniam prudentissimum, ac minime dubium moraliter cum obiectiue tum subiectiue iudicium efformant: quod proinde pluribus multo in seipsis experimento deprehensis indicis de seipsis perfectissimè illi virtutis veterani poterunt efformare: si tamen diurno vigiliant exercitio etiam ex gratia, ita in se deprehensio vltiora gratiæ auxilia lege aliqua, vel ex promissione, vel arbitrario à Deo statuta, vel ex Dei bonitate morali aliqua certitudine deducta debeantur: et quid timoris, nedum tremoris, ad quem omnes serio Apostolus hortatur corde in eis de salutis amissione, persequentia defectu & damnatione esse in illis possit. Confirmant pluribus Ecclesiasticis, & fide dignis historiis, ex quibus constat plures diu Sanctos, atq; in virtutis, & perfectionis omnis studio veratissimos, & præstantissimos viros auxiliis, quibus persequerentur, de facto destitutos fuisse damnatos: quare de eo omnes etiam Sanctissimos, non timidos solum sed tremulos esse debere merito Apostolus sua illa generali adhortatione testatur: cuius veritati infallibilitas auxiliantis gratiæ ex diurno virtutis exercitio contradiceret. Confirmatur id ipsum. Secundo: quia infallibilitatis eius fundamentum ex scriptura, ad quod eius assertores recurrunt, est illud: *omnes homines salui fieri*: ex hoc vero, non hæc, sed alia longe diuersa infallibilitas assistentiæ gratiæ Dei bene operantibus deducitur: quam mox in Theologici illius proloquij sensu vero & Catholico statim subiciendo, aperiemus. Denique ex bonitate Dei pie adhuc eam infallibilitatem certo credere, immò nec prudenter, maiori probabilitate, quam oppositum possumus coniectari: cum ex Deum ad ipsius exercitium non ita fuit, vel physice, vel moraliter impotens ratiatur, vt non illud, sicuti & iustitia, & attributorum reliquorum erga creaturas exercitium diuino arbitrio, etiam addito salutis omnium desiderio ardenti, integrum profus non sit: vt patet in plurim finalis impotentia, & non paucorum, vt diximus diu multumque Sanctorum finali, quo vitam claudunt peccato.

3. Si ergo nec bene operantibus ex facultate nature sola (quod fieri vt diximus nequit) nec bene diu etiam operantibus ex Dei gratia deberet lege vlla gratia vltior auxilians, ac subinde neque infallibiliter obueniret citius, quæ deficiente, equis proloquij illius: *facienti quod in se est Deus non denegat gratiam*: quod axioma Theologicum esse initio quæst. suppositum, verus legitimus & Catholicus sensus erit: Omnes siquidem videmur excludisse sed certe vnus adhuc non verus, & Theologicus solum, sed, & dogmaticus sensus eius proloquij, & à reliquis præter hæcenus impugnatos scholasticos, etsi non ab eorum aliquot explicatus, sed attractus, & suppositus reliquus est. Dico igitur tandem: sensus verus, Theologicus & dogmaticus eius axiomaticus est: nullum adulem rationis vltim habentem auxilio gratiæ sufficienti ad bene operandum destitui: quare, & facienti quod penes ipsum est gratiam Dei minime abesse quæ vt absolute possit eius potentiam absolutam in actu etiam primo complens necessario præcedit. Axioma illud hunc sensum capere, & de se patet, & amplius ex subicienda mox obiectione vnica à ratione clarebit. Probatum eius sensus veritas & germanitas primo à cæterorum sensum præmissa exclusione & falsitate demonstrata: est nullus alius eius axiomaticus sensus verus esse posse: ergo hic admitti vt germanus eius sensus debet, ni axioma ipsius rejiciatur. Probatum 2. quia, vt axioma istud à scholasticis ex scriptura probetur recurritur, vt diximus ad illud: *Vult omnes homines saluos fieri, & ad agnitioem veritatis*

Christoph. de Origena de Deo Vno, Tomus II.

venire. Inde autem minime infertur bene antea facta operantibus nature viribus, imò neq; ex gratiæ auxilio, vltiora auxilia Deum largitum, sed nemini auxiliis gratiæ suæ defuturum vt bene operentur ad salutem ac demum suis operibus consequantur. Ex desiderio enim salutis serio solum infertur legitime mediorum sufficientium, vt illam assequantur appositio. Obijciens tamen: proloquium illud esse de facientibus, quod in se est sensu vero præfatio etiā ad non facientibus, quod in se est extendi, nec esse de facientibus speciale: nam gratia Dei præueniunt vt bene operari absolute, & complete possint, non operantibus etiam continet per nos. Respondeo eo etiam tendere proloquij illius sensum: nempe neminem sui mali vltus causam in Deum, ex parte sua necessariis ad rectum vltum & salutem deficiat, sui posse specie vlla probabilitatis querere refundere, sed in seipsum solum, & quod quantum in se est non faciat. Si quidem sufficiente gratia anticipato à Deo præuenti per id quod in ipsis deinceps est abutuntur, qua alij faciendo quod in se est videntur bene: quasi proloquio illo ex sacris dogmatibus æquiualeat contra prauos reprobos de Dei bonitate, & beneficentia, imò, & in ipsos inuidia malignitate, querulos Theologia clamat: *facite, quod in vobis est, & Dei gratiam, qua benignus, beneficeque præueni estis, nec dispiciatis, illi cooperantes, vt potestis, cognoscitis*. Ex quibus, & doctrina scholæ nostræ Thomisticæ Iesuanæ de efficacia auxiliorum extrinsecus à futuritione consensus nostri conditionata speciale aliquid pro prædestinatis eo proloquio dicitur: quod in gratia Dei abutentes reprobos non cadat, etsi æque inde eorum abusus reprehendatur. Nimirum gratiam efficacem, quia efficax est, bene videntibus prædestinatis datam, qua ratione in ratione gratiæ, & beneficii est gratia maior ab ipsorum bono vltu absoluto aliquo modo pendere, cuiusq; efficaciam, & maioris gratiæ defectum pendere sensu cod. à reprobis prauo vltu absoluto, quatenus futuritio conditionata consensus, à qua auxilij prædestinati efficacia defuitur obiectiua dependentia à consensu absoluto libero prædestinati, etiā cum auxilium absolute collatum à Deo est, dependet: sicuti & efficaciam negatio ex conditionata negatione consensus defumpta à libera absoluta negatione ead. consensus dependet simili dependentia obiectiua: qua materiam auxilij prædestinationi aptam prædestinatus, ineptam vero reprobis apponit, omni ad vtrum, vel alterum à Deo donandum merito, & inductione seclusa, vt hoc, & priori tomo de Deo vno non semel explicuimus.

4. Et hunc sane proloquij illius sensum legitimum & vnicum esse (etsi non adeo explicite) vel attigerunt, vel supposuerunt DD alij ab impugnatis omnes: quia reliquos omnes sensus aliorum impugnauerunt, & ex necessitate gratiæ præuenientis ad bene simpliciter & absolute quovisq; gradu conducenter ad salutem operandum videtur certo deduci. Nostri vero DD in primis propinquius, clariusq; sinuauerunt: & quamvis memorati aliquot gratiam Dei auxiliantem ad virtutum moralium opera exercenda necessariam, non reputent, & probabilem etiam aliquorum externorum sensum quo tamen meritum omnium corū operum ad gratiam recipiendam excludatur, existiment. At hunc à nobis explicatum in communibus scholæ nostræ principiis, & ex sententia propria admittunt. De duobus tantum Doctotibus nostris, Molina scilicet, & Card. Tolet. an proloquium illud de operibus ex facultate nature ex propria sententia intellexerint quæstione esse nonnulli voverunt: & Card. Tolet. quæstioni occasionem dedere verba illa ex commentario ipsius in ep. ad Rom. c. 8. annot. 31. vers. fin. *quamvis aliquam causam esse affirmemus ex parte hominis, propter quam hoc Deus ad fidem, & gratiam vocare voluerit, non autem illos, non propterea telt rationem gratiæ: ob quæ de duobus à nonnullis acculare Tolet. Primum: quod gratia Dei ob pure naturalia opera bona dari à Deo cum Massiliensibz admittat, secundum: quod rationi ex Paulo, Patribusque, & Conciliis contra Massilienses præcipue contradicat, censetq; rationem meriti congrui ex nobis absque Dei gratia Deo exhibiti, quod verbis illis, propter quam asseruit, rationi gratiæ ob illud præstita non obesse vt Andreas de Vega supra asseruit, qui propterea apud Theologos male audit, maleque censuris accipitur, verum oppositio prima verbis ipsis Tolet. aduersatur: nihil enim ibi ex propria sententia absolute asserit, sed solum hypothetum ponit, vt de alio ex eius suppositione iudicium absolutum ferat: ait*

DD d enim

enim *quavis* affirmemus: quæ potius probant ab ipso ex propria sententia de opposito præmissæ quod solum in ea hypophisi ponit, absolute negari, nec alium sensum, quam faciendi quod in se est gratiæ necessario ipsam, bona quævis opera præventoræ cooperando ab ipso admitti. Secundum vero absque fundamento ipsi imponitur: cum solum in hypothesi illa *aliquam causam gratiæ* qualem qualem scilicet ponat. & pure materialem ut physica manus protectio ad pecuniam datur: in qua nec impetrationis nec meriti ullius ratio ad donandam pecuniam attendatur: & tamen, quia donari in eius manum pecunia nequit, quin eam recepturus extendat, porrigatque verum est dari ei ab alio pecuniam quoniam manum porrigit, quod est subiectum statim à Toletio exemplum: quare illud *propter* non causam motum, adhuc congruè, ut Vega aiebat, sed hanc pure materialem denotat: ac proinde in huius causa & crimine Toletus non est, cum assignatam à se, ad eod. diuersam operum ex viribus nature causalitatem ad gratiam, quamvis admitteretur rationi gratiæ non adueraturam, longè diuersum ac verosimile sit.

5. Molinam etiam nostrum Semipelagianum erroris insinulauerunt primo Thomistæ, ex eo, quod prædeterminationes physicas Dei præuias ad recte operandum valide reiecerit. Eorum tamen impugnaciones debiles sunt, & quæ, cum à nostro Lessio de gratia efficaci c. 10. tum à nobis tom. 1. de Deo vno controu. 2. de scient. & 3. de decreto concurrenti ampliore etiam, quam mereantur solutionem receperunt: verum ex specialibus quæ Molina idem scripsit in concordia ad qu. 14. art. 13. d. 10. 11. & 14. arreptis nostri Valquez contra Theologos aliquot antiquos certam. 2. confutatos argumentis, Zamel citatis supra locis, præsertim tom. 1. opus. c. 1. d. 2. à conclus. 4. ad 7. à pag. 290. & solut. argumentor. & tom. 3. à pag. 167. circa conclusionem 11. & sequentibus illum ad præsens aptius accusat: sed quibus antiquos plures, ac seipsum, iuxta supra eius doctrinam memoratam, accusare citius posset: cum apertius eorum omnium doctrina, & inexcusabilis Massilianismum sonet. Molinæ vero effata, etsi minus penetrantibus oculis, malignisque & inuidis auribus adsonare eiusmodi errori videantur, ipsum verò sinceris, & attentis oculis legentibus constans eius ubique mens, & contra Semipelagianismum sensus apparebit; probatur ex eius epistola anno 1594. in nostro Collegio Salmantino ad seruata, ad Patrem Antonium de Padilla Scholasticum ibi Professorem nostrum de eius hac in re mente dubitantem: ex qua occulatus testis Herize noster d. 27. capite secundo, hæc ad verbum transcripsit. *Dico que nobisque V. R. præui facere nos totum, quod in nobis est, & subsequi gratiam præuenientem: que esse es doctrina de Pelagianis, à Semipelagianis: y nose colige talde mis obras, ni demis papeles, ni respuestas, antes todo lo contrario.* Ex quibus constat ipsum omnem præcedentiam operum nostrorum præui ad Dei gratiam præuenientem omnem constanter negasse, ac proinde, tam remotam, quam proximam, tam meritum, quam dispositum, siue positum siue negatiue, & solum per impedimenti, & indignitatis peccatorum, in quæ incideremus, ni bene operaremur, atque vteremur arbitrio. Quo posito verba ipsius quæ æquiuocatione aliorum magis patent recitanda sunt, ut appareat an sensum, quem eorum author professus est legitime capiant: disputatione 10. citat. hæc habet. *Quoties ex nostris viribus naturalibus conatur facere, quod in nobis est, præsto nobis esse auxilia gratiæ, ea ut oportet ad salutem efficiamus: Inferiusculc.* Sicut Deus præsto est per concursum generalem libero arbitrio ut naturaliter velit, aut nolit, prout placuerit: ita præsto est illi per auxilium gratiæ sufficiens, ut quoties ex suis viribus naturalibus aggredi voluerit opus aliquod ex iis, quæ ad iustificationem spectant, illud exequatur prout ad salutem oportet: in conantibus ad fidem, & præuenientiam exemplum subiungit: simile habet d. 11. & d. 14. numero 5. longè à med. *Christus nobis promeruit auxilia non solum, quæ conantibus nobis ex nostris naturalibus efficere, quod in nobis est, præsto essent ac præuenirent, ut sic illo eodem conatu eliceremus dispositionem supernaturalem ad gratiam: sed etiam quibus sepe excitaremur omnino: & d. 9. §. Patet tertio, ait: licet Deus non vocet ad fidem propter merita aliquam eius, qui vocatur, immo sapit eos etiam misericorditer*

vocet, qui perniciter obstant: nihilominus magis indigne, ut supernaturaliter adiunctur & vocetur, qui sinistra intentione quam qui paratus obdare conati ad audiendum accedunt. Hæc sane speciem præcedentia operum, & conatum nostrorum ex naturalibus, propriisque viribus respectu gratiæ, & vocationis supernaturalis, vel maxime, apud nostrum Molinam præferunt.

6. Et ea quidem specie Lessius noster Doctissimus cum primis Molinæ discipulus citato capite 10. deceptus præcedentiam eam à Molina cum antiquis Scholasticis admittam fatetur; neque aliter, quam illos, errandam putat: quod scilicet ante accuratam Massilianis erroris examen, & confutationem à nostro Valquez, cum contra Massilianes, tum contra præfatos Scholasticos illi omnes bona fide, & per inaduerentiam lapsi perint: cui & magnus Magister meus Dara concessit manuscripto de prædestinatione d. citata, §. 2. Rati etiam noster d. 21. citata sectione 6. à numero 19. ad 27. iuxta suam doctrinam de negatiua dispositione per amotionem impediendi, & indignitatis peccatorum, quam peccantes, maleque ventres arbitrii viribus gratiæ supernaturali exhibende à Deo, ab ipsis recipiendæ suis peccatis apponerent, à seque bene operantes, atque naturali facultate arbitrii ventres in bonum remouent, à semipelagianismo vindicari Molinam: cui explanationi postremum Molinæ testimonium locum cedere videtur, non incongruum. Verum neque eo facta, eum errorem omnino vitari contra eundem Rati obediimus certamine secundo, à numero 9. neque cum sensum mentis suæ explanatione proximè recitat Molina sibi imputari patitur: cum præcedentiam omnem nostrorum operum & sola arbitrii facultate respectu gratiæ semper, & vbivis scriptorum suorum rectam, negatamque testetur. Herize eiusmodi explanationem præ oculis habens citato loco aliter Molinæ testimonium interpretatur: ut, scilicet, cum quem ex parvis naturalibus actum naturalem fidei, vel penitentiae, si gratia Dei præueniret, gratia ipsius supernaturali Deus præueniat, ut supernaturalis, atque ut ad iustitiam & salutem operetur euadat. Hoc videntur sonare testimonium duo prima d. 10. & 14. recitata. Addit autem ipse secuti: & Rati promissum totum ob opera ita ex viribus nature, vel præstis, vel fore præuiam Dei gratiæ præueniret ex merito illius Christi, ob quæ gratia sic conantibus promissa est: à Molinæ sensu euenire, quin conatus illi nostri naturalis aliquid ad Deum mouendum conferat de suo. Rationis hic communis vtrique fuit à nobis detectus certus, n. Quod autem speciale Herize aiebat facile reijcitur. Cum enim Molinæ citatis testimoniiis nullas actus fidei, aut penitentiae pure naturalis ac sine gratia Dei se ingerentem parte actus primi, ut supernaturalis aliquo factum modo, & ut oportet ad salutem euadat, absolute sit firmus, ut preiudici à Deo potest, ut se ad efficiendā ipsas facultates arbitrii præueniendo, & cooperando gratia sua ingratum quod si gratiam adiunctam actui mere naturalis, quæ absolute ex parte nostri supponit, modum aliquem rectum modaliter diuersum cum voluntate creata adiungere dicam iam gratiam, eiusque effectum in sensu Molinæ habere opera ex facultate sola arbitrii (quo velis et impugnat modo) fieri necesse est, atque expressè ipsius declarationis contradicere.

7. Ea ergo explicatio mentis suæ cum recitatis eius testimoniis, aduersum quid sonantibus recte facillimèque coheret in sensu vnicò vero, & Theologico, quem iuxta ipsius nostregue Thomistæ Lessianæ (hæc doctrinam dedimus: quod, scilicet, nullum opus absolute honestum, & simpliciter bonum, absque gratia Dei per Christum de se indifferente, nec ad vnum determinatum fieri posse, ac proinde, neque à Deo conatus arbitrii potius naturalis in bonum in statu suo absolute, siue conditionato posse videri. Visi autem subinde conatus absolute gratiam Dei ad ipsos absolute apponendis pro priori adiungi non posse, cum adiuncta absolute pro priori ad ipsum efficiendā supponatur: solumque ex scientia simplicis intelligentie præsens conatus ex gratia sufficiente possibilis. Deum se gratia sufficiente adiungere posse arbitrii nostri naturali facultati ut absolute possimus, ut autem conditionate sub hypothesi gratiæ suæ sumus, ut absolute, & de facto bonos eos conatus habeamus illa ipsa gratia

gratia se Deum adiungere: & hanc esse Molinæ nostri, sententiam cum ex eius principiis de concordia, tum ex meritis in re præsentis suæ declaratione præmissa, tum denique ex testimoniis ipsius, quæ reputantur à nonnullis aduersa, constat aperte. Primum ex d. 10. etenim solum docet præstari nobis conatibus ex parte nostra Dei auxilia adesse ut operemur ad salutem oportune, seu quod idem est conuenit: quibus præstus sensus non solum aduersus non est, sed facile continetur, & exprimitur. Præsertim adiuncto testimonio, secundo disputationis eiusdem, quod primi illius explicatio à Molina subiungitur: scilicet, eodem modo Deum nos præuenire gratia sua ad bonam moraliter, & honestam operationem efficiendam, atque ad physicas quasvis operationes volentes physice operari voluntate concurrere, quæ suam nobis ex parte actus primi antecedenter ad absolutam operationem, quam ex nobis solum physice absolute producere nequimus, ex parte actus primi adiungit voluntati nostræ, ut pro libito ipsa vires physice absolute operemur, sed vero, quid aliud testimonio 3. ex d. 14. (ubi hanc gratiæ auxilium meritis Christi iure attribuit) contineri videatur, ex eo, quod dicat, semper præsto Dei gratiam nobis conatibus in bonum adesse, non autem quæ semper, sed *sæpe* solum *excitemur omnino*: quibus quoadque ad conatus nostros bonos Dei gratia excitare nos ac præueniri negasse videtur, ac proinde admittere absque gratia Dei excitante, & præueniente posse nos conatus absolutos in bonum habere atque ad gratiam supernaturalem disponi.

8. Aduerte Molinam duplex gratiæ supernaturalis genus, ad duplicis etiam generis actus supernaturales cum Ariminensi admisisse (quæ fufius postea Valquez noster citatis locis ex prima parte, & 1. a. ex instructo explicuit, constituit atque multa eruditione, & profunditate fundauit, ut nos tomo primo de ente supernaturali, clarius adhuc, ex eius mente, & eruditione fundauimus) nempe gratiæ, & operum supernaturalium, aliorum quidem supernaturalium quoad modum solum, cuiusmodi, & actus virtutum moralium, & gratia Dei ad ipsos prærequisita est; aliorum vero etiam, quoad substantiam supernaturalium ut actus fidei, spei, & charitatis perfectæ, & auxilia gratiæ ad eos prærequisita. At ergo conatus nostros in bonum bonos moraliter, ex gratia Dei supernaturali, quoad modum necessario, iuxta eius doctrinam, & mentis suæ explicationem præfatam oriundos, nonnunquam ad gratiam: secundum substantiam supernaturalem ad supernaturales actus secundum substantiam, disponere, ac proinde, & eis gratiam hanc supernaturalem ab arbitrio nostro præueniri, tamen, sicut gratia omnis suorum, ita & supernaturalis hæc actus præueniat nostramque ad ipsos excitet voluntatem: Sed tamen cum ex eorum conatum præuentione, & dispositione gratia secundum substantiam supernaturalem ad suos supernaturales actus conferatur, tamen respectu illorum excitans, & præueniens absolute sit, alii respectu arbitrij absolute non omnino excitans, & præueniens est cum ad illam adeo conatibus illis, ex gratia alia etiam ortis, obtinendam prius excitata præuentione fuerit, atque inuigilauerit. Cum autem nullis honestis conatibus nostris præcedentibus gratia illa supernaturalis quoad substantiam, ad fidem verbi gratia, nobis à Deo (ut sepe à Christi meritis euenit) donatur: tunc quidem arbitrium nostrum absolute, & omnino, nec solum respectu actus fidei, à Dei gratia præuenitur, & excitatur: & hæc Molina Molinæ nostri mens est, atque germana interpretatio: ut autem videas quanto nostrorum consensu sensus hic axiomatis receptus sit, lege nostros Valentium 1.2. quæst. 4. punct. 2. circa finem, quæst. 6. punct. 4. tit. gratiam non cadere sub merito, §. Porro & seq. 2. d. 1. punct. 1. argum. 5. & solut. punct. 4. ad 2. obiect. Bellam. 6. de grat. & lib. arbitrij. c. 6. ad 3. obiect. consone addita lib. 2. c. 8. ad 3. argum. Valquez citatis locis, post quem omnes. Soar. 1. p. lib. 2. de causa prædestinationis c. 6. maxime c. 7. 9. & 18. lib. 3. de auxil. c. 2. fufius lib. de grat. locis fere supra citatis, Meratius, & Alarcon. de Prædest. Arubal. 1. p. d. 7. Herize supra, Granados infra citandus. Fasol. 1. p. quæst. 2.3. art. 5. num. 2. & 3. commentarij. Ariaga tom. 1. d. 37. lect. 1. à §. dicendum. Ioannes Præ-

Christoph. de Ortega de Deo Vno, Tomus II.

positus 1. p. quæst. 2.3. art. 8. dub. 3. num. 30. §. Dico opera naturalia ipsius prædestinari, ac deinceps, atque vno verbo reliqui; tamen, ut dixi, qui opera virtutum moralium gratia Dei auxiliante non indigere putant, ista hæc illa antiquorum aliquot impugnatorum sententiam defendi etiam posse, non multo operæ pretio contendant.

QVÆSTIO IV.

Possint dari operibus ex Dei gratia ortis causa meritoria prædestina- tionis propria?

DISCUSsus hæcenus de causa meritoria, aut moraliter disposita prædestinationis ex operibus ipsius prædestinati pure naturalibus, tamquid nullatenus posse definitum: unde verò ita exploratum est similibus operibus alterius à prædestinato, & alienis prædestinationis eius causam meritoriam, aut dispositam dari non posse, ut quæst. indignum à scholasticis merito iudicetur. Id enim operum puræ naturæ insufficientiam utrique quæstioni ad meritum ac dispositionem ad gratiam supernaturalem habet communem. De operibus vero ex gratia Dei ortis (de quibus est quæstio præsens) an causæ meritorie prædestinationis esse possint: duplex disputatio est valde diuersa: an operibus propriis prædestinati causa meritoria dari possit? an saltem alienis: atque ex diuersis principiis determinanda. De prima ergo agemus quæstione præsentis, de alienis vero meritis q. 5.

CERTAMEN I.

Opera, ex gratia etiam Dei facta, prædestinationis propria causa meri- toria esse nullatenus possunt.

PROBatur in primis conclusio argumento Patrum (tanta legitimatis & energiae, ut à nemine Theologorum in dubium vocetur) ex 1. ad Ephes. elegit nos in ipso ante mundi constitutionem ut essemus sancti; & ad Rom. 8. vocauit nos vocatione sua sancta ut essemus sancti. Unde Hieron. ad Ephes. 1. August. de corrept. & grat. c. 9. & 1. de prædest. c. 18. line de dono perseverant. c. 13. & 14. ac epist. 17 & 10. item, q. 2. ad Simplician. atque alij Patres frequentissime inferunt: ergo non quia futuri eramus sancti. Similem illationem fecerunt Concil. Arausican. 1. Can. 28. Arausic. 1. Can. 2. ex 1. ad Timot. iuxta ipsorum & aliorum Patrum lectionem, Misericordiam consecutus sum, ut sim fidelis. Ex quo sic inferunt: ergo non qui futuri eramus fideles. Unde ad rem nostram illatione accomodata arguo sic. Deus prædestinauit elegit, vocatque prædestinatos, ut fideliter pie, sanctèque ex gratia sua viuant, & eisque vitæ suæ meritis æternam salutem, atque æternam vitam consequantur; ut fidei dogma est: ergo non prædestinauit elegit vocare eos, quia fideliter pie sanctèque erant ipsi victuri siquid Patrum, & Conciliorum valer illatio: vnde, cumque fidelis illa, pia, & sancta vita à prædestinatione habeatur. Postremum hoc addidi, ne quisquam putet consequentiam hanc Conciliorum, & Patrum contra Pelagianam, ac Semipelagianam merita pure naturalia, quæ ea illatione confutabant, solummodo tenere, non autem contra merita ex Dei gratia profecta: etenim consequentia hæc, non ratione materis, sed formæ tenet: ut enim sapienter animaduertit S. Thom. 3. part. quæst. 2. artic. 1. & quæst. 29. de verit. articulo 6. particula ut causam finalem

DD d. 2. denotat;